

LUNDS UNIVERSITET

Musikhögskolan i Malmö

EXAMENSARBETE

Höstterminen 2012

Läroarbete i musik

Joakim Klüft

Tvåornas Kör

En undersökning av ett barnkörprojekt i Malmö; sociala, pedagogiska
och musikaliska erfarenheter.

Handledare: Maria Becker Gruvstedt

Abstract

Title: The Second Grade Choir – An Analysis of a Children Choir Project in Malmö; Social, Pedagogic and Musical experiences.

Author: Joakim Klüft

The Second Grade Choir is a Project that is running since autumn 2011, at the Culture school in Malmö. It is addressed towards all pupils in second grade of primary school in Malmö. The Second Grade Choir is about letting pupils practice and learn a number of songs with physical movements in their respective classes and then after one term perform them together at a concert in the People's Park of Malmö. The goal with the project is: to let the pupils be active through singing and movements; to make the pupils apply to the courses offered by the Culture school, particularly to the less popular instruments; to create a meeting place for the teachers of the Culture school and the parents, who are the ones who decide the pupils activities; to give children and parents from different districts the opportunity to meet and thereby hopefully contribute to increased integration.

The purpose of my work is to see how The Second Grade Choir has functioned pedagogical, socially and musical and also to see if the interest of playing an instrument for the pupils has changed after the end of the project. I have also discussed how the project can develop and finally I have tried to identify experiences from the Second Grade Choir project which could be useful to the next big project at the Culture school El Sistema - which is about letting children in socially vulnerable districts learn how to play an instrument together. I have done a qualitative study based on interviews with students and teachers from two schools in different parts of Malmö, the two project leaders and the head of the Culture school. The results show that the children are encouraged by the performance in the People's Park. More children want to apply to the school but the possibilities for children from different districts to meet (integrate) within and outside the project are limited. The desire of the pupils to move, to perform and thus develop as individuals, with the help of the power of the music, the Culture school can bring on into the work with El Sistema.

Keywords: Alienation, Choir, Culture school, El Sistema, Integration, Music school, Second grade, Second grade choir, Second grade of primary school, Social development

Sammanfattning

Titel: Tvåornas Kör – En undersökning av ett barnkörprojekt i Malmö; sociala, pedagogiska och musikaliska erfarenheter.

Författare: Joakim Klüft

Tvåornas kör är en verksamhet som Kulturskolan i Malmö driver sedan hösten 2011 och som riktar sig till alla elever i årskurs två i Malmö. Tvåornas kör handlar om att eleverna ska träna in ett antal sånger med rörelser i sina respektive klasser, för att sedan framföra dessa tillsammans vid en konsert i Malmö Folkets park. Målet med verksamheten är: att eleverna själva ska vara aktiva genom att få sjunga och röra på sig; att få eleverna att söka sig till Kulturskolans kurser, inte minst på mindre populära instrument; att skapa en mötesplats för Kulturskolans personal och elevernas föräldrar, som är de som bestämmer över elevernas aktiviteter; att ge elever och föräldrar från olika stadsdelar möjlighet att träffas för att därigenom förhoppningsvis bidra till ökad integration.

Syftet med min undersökning är att se hur Tvåornas Kör har fungerat pedagogiskt, socialt och musikaliskt samt att se om elevernas intresse för att spela instrument har förändrats efter projektets avslut. Jag har också diskuterat hur projektet kan utvecklas. Slutligen har jag försökt identifiera vilka erfarenheter projektet kan bidra med till Kulturskolans nästa stora projekt, El Sistema, som handlar om att barn i socialt utsatta områden tillsammans ska få lära sig spela olika instrument. Jag har genomfört en kvalitativ intervjustudie med elever och klasslärare från två skolor i olika delar av Malmö, två projektledare för Tvåornas Kör samt chefen för Kulturskolan. Resultatet visar att eleverna sporras av uppträdandet i Folkets park, att fler söker sig till Kulturskolan för att spela och sjunga, men att möjligheten för barn från olika stadsdelar att träffas (integrera) inom och utanför projektet är begränsad. Elevernas lust att få röra på sig, uppträda på scen och därmed utvecklas som individer, med musikens kraft, kan Kulturskolan ta med sig in i arbetet med El Sistema.

Sökord: El Sistema, Integration, Kommunala musikskolan, Kulturprojekt, Kulturskolan, Kör-sång, Social utveckling, Tvåornas Kör, Utanförskap, Årskurs två

Innehållsförteckning

Förord	1
1. Inledning	1
2. Syfte	3
3. Tidigare forskning	4
3.1 Kulturskolans utmaningar i dagens samhälle	4
3.2 The Wow Factor	5
3.3 Kulturskolan och integration	6
3.4 El Sistema och Vygotskij	8
3.5 Körsång	10
4. Metod	12
4.1 Vetenskaplighet och teori	12
4.2 Metodval	13
4.2.1 Intervjumetoden	13
4.3 Genomförande	14
4.4 Undersökningens analys	15
4.5 Deltagare	16
4.6 Etiska överväganden	16
4.7 Undersökningens tillförlitlighet	17
4.8 Presentation av informanter	18
5. Resultat	20
5.1 Vad är Tvåornas Kör - bakgrund och genomförande	20
5.1.1 Bakgrund.....	20
5.1.2 Projektets genomförande	22
5.2 Intervjuer med projektledarna för Tvåornas Kör och med chefen för Kulturskolan	23
5.2.1 Varför Tvåornas Kör – och vad innebär det?	24
5.2.2 Social utveckling och gemenskap	25
5.2.3 Vad upplevs som bra och vad kan förbättras med Tvåornas Kör?	26
5.2.4 Pedagogiska metoder med Tvåornas Kör	27

5.2.5 Kulturskolans roll – framtiden	28
5.2.6 Bra erfarenheter in i det nya projektet – El Sistema	29
5.3 Intervjuer med eleverna.....	30
5.3.1 Eleverna och upplevelsen av Tvåornas Kör	30
5.3.2 Vad lär man sig av att vara med i Tvåornas Kör?.....	31
5.3.3. Hur ser det ut idag? Har projektet påverkat det fortsatta musicerandet?	32
5.3.4 Har eleverna fått några nya kompisar från andra skolor genom Tvåornas Kör? ...	33
5.4 Intervjuer med klasslärarna.....	34
5.4.1 Klasslärarna och upplevelsen av Tvåornas Kör.....	34
5.4.2 Hur upplevde lärarna genomförandet av Tvåornas Kör?.....	34
5.4.3 Lärarnas upplevelse av hur eleverna uppfattade Tvåornas Kör.....	35
5.4.4 Hur påverkas eleverna musikaliskt och socialt?	36
5.4.5 Har elevernas inställning till Kulturskolan påverkats, enligt lärarna?.....	37
5.4.6 Hur kan projektet utvecklas?	37
6. Diskussion.....	38
6.1 Inledning.....	38
6.2 Pedagogiska verktyg hjälper eleverna	38
6.3 Samarbete och inkludering förbättrar elevernas sociala miljö.....	40
6.4 Tvåornas Kör har en stark musikaliskt påverkan	41
6.5 Utveckling av fler samarbetsprojekt med rörelse och musik	43
6.6 En möjliggörande chef	43
6.7 El Sistema – möjligheten att få stå på scen och även bredda elevunderlaget	44
6.8 Rekommendationer	45
6.9 Avslutande reflektioner.....	46
Referenser	48
Elektroniska referenser.....	49
Övriga referenser.....	50
Bilagor	51

Förord

Att skriva en uppsats om Tvåornas Kör har varit som en upptäcktsresa. En resa som har gett mig flera nya insikter, som jag inte hade kunnat förutspå vid resans start. Att undersökningen exempelvis skulle få en tyngdpunkt mot integration hade jag kanske inte räknat med från början. Men som jag förklarar i inledningen förstod jag, efter samtal med chefen för Kulturskolan, att Tvåornas Kör hade ansatsen att föra samman barn i hela Malmö och det fångade genast mitt intresse.

Genom mina intervjuer har jag kommit i kontakt med många människor, som det ska bli intressant att följa vidare. Lika spännande blir det att se hur Tvåornas Kör kommer att fortsätta utvecklas i Malmö och hur El Sistema kommer att tas emot. Jag hoppas båda verksamheterna kommer att få stor betydelse för barnens uppväxtmiljö och musikintresse.

Jag riktar här också ett stort tack till min handledare Maria Becker Gruvstedt, som har gett mig ovärderlig feedback genom hela arbetet; min underbara familj, som under flera månader har stått ut med pappas eviga skrivande; min far, som också bidragit med en del viktiga synpunkter och sist med inte minst mina kursare och lärare på utbildningen LIM, som har gett mig nya perspektiv på musiklivet.

1. Inledning

Dagligen påminns man i medierna om att Malmö är en invandrantät och segregerad stad. Det påverkar vardagen både för barn och vuxna (Salonen, 2012). Människor med samma kultur och språk sluter sig samman i den egna stadsdelen och den positiva kraft som kan uppstå, när människor med olika bakgrund träffas, uteblir (Salonen, 2012).

När jag därför hörde talas om Tvåornas kör tänkte jag att ett projekt, där barn och musik är den gemensamma nämnaren, skulle kunna ha möjligheter att motverka segregation och medverka till ett mer integrerat Malmö. Jag kände att det var ett projekt som jag gärna ville lära mig mer om och undersöka hur det hade tagits emot av deltagarna. Men först något om varför jag tror att musik kan vara en nyckel till integration.

Jag anser att musik har en inneboende kraft, som kan förena människor. Man kan spela, muscera och lyssna på musik utan att man förstår varandra med det talade språket. Uttryckssätten och variationerna är oändliga. Musik kan vara ett medel för barn att drömma sig bort från vardagen, som i många fall kan vara tuff och krävande. Musik blir då ett värdefullt instrument som kan användas för barn att ge utlopp för sina känslor. Här har musik- och kulturskolorna en viktig roll att spela. Med hjälp av positiva, kreativa och inkluderande musikpedagoger, som inte ger efter för barns olika kriser i vardagen, tror jag att barn kan utvecklas till ansvarstagande människor, som kommer att klara sig bättre i vuxenlivet.

Om man däremot låter barn i social otrygghet klara sig själva, utan förebilder, tror jag att det kan bli tufft för dem att skapa sig en bra framtid. Att som vuxen vara närvarande och strukturerat visa vilka möjligheter som finns – det är ett barns rättighet, men tyvärr långt ifrån alltid en självklarhet.

När jag började tänka på vad mitt självständiga arbete skulle handla om kände jag att det måste vara om något som kändes meningsfullt, som var förankrat i en musikinstitution i Malmö och där resultatet skulle kunna användas både av mig själv och av andra. Min första tanke var Kulturskolan. Jag skrev därför ett mail till chefen för Kulturskolan i Malmö och frågade om det fanns något projekt som de skulle vilja undersöka djupare och få större förståelse för. Han ringde upp direkt och var intresserad och vi bestämde att träffas. Vid vårt möte kom samtalet

ganska snabbt in på Tvåornas kör och även på El Sistema – Kulturskolans nästa projekt för att få barn att musicera tillsammans. Vi enades om att jag skulle undersöka Tvåornas kör, eftersom den verksamheten var igång, men även se om det fanns några erfarenheter från Tvåornas kör som kunde tas med till El Sistema.

I min yrkesroll som blivande musikpedagog kändes det angeläget att skriva om Tvåornas Kör. Dels eftersom jag själv vurmar för projekt som arbetar med sång och rörelse, men också för att jag tycker samarbete mellan skola och samhället utanför skolan är viktigt för att utveckla elevers perspektiv och estetiska förmågor, vilket Bamford (2009) kommer fram till i sin undersökning. Sången och kroppen som uttrycksmedel passade dessutom min egen bakgrund som sångare. Dessutom beundrar jag människor som har drivkraften att sätta igång nya projekt och engagera sig till hundra procent för att det ska lyckas.

2. Syfte

Syftet med studien är att undersöka hur Tvåornas Kör, som på kort tid har utvecklats till en obligatorisk verksamhet på Kulturskolan i Malmö, fungerar pedagogiskt, socialt och musikaliskt för elever som går i andra klass. Som underlag till frågeställningen använder jag två skolklasser, i olika stadsdelar i Malmö, som deltagit i verksamheten. I syftet ingår också att undersöka om elevernas spelvanor har förändrats efter projektets avslut och hur projekt av det här slaget skulle kunna utvecklas vidare. Ytterligare ett syfte är att undersöka om erfarenheter från Tvåornas Kör kan bidra till Kulturskolans nya projekt, El Sistema.

Huvudfrågan, som ligger till grund för undersökningen, lyder enligt följande: vilka erfarenheter har informanterna gjort i arbetet med Tvåornas Kör? Dessutom hur kan erfarenheterna användas i det nya projektet El Sistema?

Undersökningen är gjord med vissa avgränsningar. Jag har valt att inte gå in på Kulturskolans framväxt och historiska bakgrund utan koncentrerar mig istället på hur den ser ut idag, dess utmaningar och möjligheter.

3. Tidigare forskning

Kapitlet tidigare forskning går först igenom aspekter rörande hur Kulturskolans ser ut idag och vilka utmaningar den står inför, utifrån de förändringar som ständigt pågår både ur lokalt och globalt perspektiv. Vidare beskrivs resultaten av vad en internationell undersökning har kommit fram till gällande betydelsen av estetiskt lärande och lärande inom estetiska ämnen. Ur ett integrationsperspektiv visas snedrekyteringen inom Kulturskolan i Malmö och även utanförskap och vilken effekt det kan få. En djupare förklaring av El Sistema presenteras och i samband med det också teorier av Vygotskij. Till slut något om körsjungandets och sångens betydelse (för människan).

3.1 Kulturskolans utmaningar i dagens samhälle

I ett vidare perspektiv beskriver Hofvander Trulsson (2010) begreppet globalisering som en del av vår samtid, vilket medfört att världens länder idag är tätare sammanlänkade än förr i tiden. Både inom politik och ekonomi påverkar länderna varandra. Människor flyttar oftare, av olika skäl, för att få det bättre. Ett krig i mellanöstern, förklarar hon, kan medföra att människor flyr, vilket på sikt kan förändra elevsammansättningen i de svenska klassrummen. Finskriser i USA och Europa kan på samma sätt påverka genom att kommunerna inte har lika mycket pengar att satsa på kulturskolorna (Hofvander Trulsson, 2010).

I ”Sikta högt” (Nilsson, 2011) beskrivs och utvärderas kompetensutvecklingsprojektet Puffimok-ÖM (Personlig Utveckling För Framtiden i Musik- Och Kulturskolor i Östra Mellansverige). Projektet, som arrangerades av SMOK (Sveriges Musik- och Kulturskoleråd), hade som utgångspunkt att ge fortbildningskurser till trettiofyra kulturskolor i Östra Mellansverige, med syfte att utveckla personalen. Grundtanken med kurserna var att ge pedagoger, ledare och administrativ personal bredare kunskap, för att utifrån sitt specialområde kunna hitta nya metoder och arbetssätt och föra in dessa i sin egen undervisning. Skoglund, projektledare och initiativtagare för Puffimok, beskriver i förordet till utvärderingen att många kulturskolor kommer att vara borta om tio år om man inte lyckas förändra och utveckla sin verksamhet (Nilsson, 2011). Han berättar vidare att barn och ungdomar idag har ett enormt utbud av olika aktiviteter både inom kultur och idrott och att Musikskolorna med sina olika orkestrar inte har samma slagkraft som tidigare eftersom konkurrensen är väldigt stor från olika håll.

Nilsson (2011) beskriver i utvärderingen också bakgrunden till hur Puffimok kommit till. Han berättar att Skoglund, under tiden han varit chef för Kulturskolan i Örebro och därefter i Stockholm, har utvecklat grundstrategier för hur han anser att Kulturskolan bör utveckla sig (Nilsson, 2011). För att möta framtidens förändringar berättar Nilsson (2011) att Skoglund har utarbetat tre huvudinriktningar, som han anser viktiga, och de kan sammanfattas så här:

1. Kulturskolorna måste stärka sin position politiskt. Det gör man genom att visa för politiker att de estetiska arbetsprocesserna kommer att ha en viktig roll i framtidens arbetsliv. Kulturskolan har en viktig pedagogisk roll att spela för hur barnen utvecklas inom dessa processer.
2. För att nå fram till alla ungdomar måste kulturskolorna utveckla sitt innehåll och förändra sitt arbetssätt så att man faktiskt når barn i alla samhällsskikt. Genom att utveckla nya kurser som riktar sig mot samtidens kulturyttringar (till exempel hiphop, graffiti, animation, skrivande, ämnesöverskridande scenproduktioner et cetera.) inkluderar man fler barn och ungdomar i Kulturskolans verksamhet. Dessutom ska man se till att alla barn i kommunen kan och får vara med. Samarbete mellan skola och kulturskola är ett medel för detta.
3. Göra undervisningsmetoderna mer effektiva genom gruppundervisning och användning av ny teknik. Genom kompetensutveckling av Kulturskolans personal kan man förändra arbetssätt och lära sig att arbeta med ny teknik.

De nya riktningar som Skoglund menar att Kulturskolan ska driva sin verksamhet mot finns också beskrivna inom en stor studie gjord av Bamford (2009), som har inspirerat både honom och projektet Puffimok.

3.2 The Wow Factor

Bamford (2009) har i sin undersökning ”The Wow Factor” analyserat estetiskt lärande och lärande inom estetiska ämnen (arts) i 60 olika länder över hela världen. Rapporten visar att både det estetiska lärandet, som används inom andra ämnen och undervisning inom konstämnen, inverkar positivt på barns lärande. Undersökningen visar också att om man ska nå den positiva kraften är det viktigt att den estetiska undervisningen håller hög kvalitet. Dålig un-

dervisningskvalitet motverkar istället syftet. Nedan följer min översättning från Bamfords undersökning, som visar vilka faktorer som är viktiga för att uppnå hög kvalitet i undervisningen:

- Aktivt samarbete mellan skolor och estetiska organisationer och institutioner, vilket medför samarbete mellan lärare, yrkesutövare och samhället;
- Delat ansvar för planering, implementering, bedömning och utvärdering;
- Offentliga framföranden, utställningar eller presentationer;
- Kombinerad utveckling inom respektive konstform, mellan utövande och ett kreativt förhållningssätt till lärande (undervisning i estetiska ämnen och undervisning genom estetik - kreativ undervisning);
- Kritisk reflektion över vad som är bra och dåligt - problemlösande och risktagande;
- Betoning på samarbete;
- Ett inkluderande förhållningssätt med tillgänglighet för alla barn;
- Detaljerade strategier för att avgöra och rapportera barnens lärande, lärdomar och utveckling;
- Ett pågående professionellt fortbildningsarbete för lärare, yrkesutövare och samhället;
- Flexibla skolstrukturer och transparenta gränser mellan skolan och samhället. (Bamford, 2009, s. 140, min översättning)

En av framgångsfaktorerna med estetiskt lärande och estetiska ämnen, enligt Bamford, bygger på att skolor samarbetar med kulturen utanför skolan. Genom ett sådant arbetssätt får eleverna fler läromiljöer och influenser.

3.3 Kulturskolan och integration

Hofvander Trulsson (2004) undersöker i sin masteruppsats hur barn och ungdomar som bor i Malmös tio stadsdelar är representerade på Malmö Kulturskola. Tyngdpunkten i undersökningen är en beskrivning av fördelningen utifrån etnicitet och kön. Studien är kvantitativ och jämför hur alla 11-åringar i Malmö var representerade på Malmö Kulturskola. Resultatet visar att det 2003 fanns 40 % 11-åringar med utländsk härkomst i Malmö, men att det bara var 1 av 10 av dem som var aktiva på Kulturskolan (Hofvander Trulsson, 2004). Undersökningen försöker också hitta samband till fördelningen av platser på Kulturskolan. Det fanns ett tydligt samband mellan högt antal barn med invandrarbakgrund i samma stadsdel och låg representation på Kulturskolan, medan det i stadsdelar med hög medelinkomst fanns en överrepresentation av barn med både svensk och utländsk härkomst (Hofvander Trulsson, 2004). Dessutom

visade studien generellt, för alla barn som fick undervisning inom Kulturskolan, på en snedfördelning mellan könen då det var betydligt fler flickor än pojkar som spelade och sjöng.

Varför är det svårt att rekrytera barn med utländsk bakgrund till Kulturskolan? Sarner (2003) har i en utvärdering gjort intervjuer med dans- och musikskollärare i ett mångfaldsprojekt som genomfördes 2000-2003 i Hjällbo utanför Göteborg (tillhörande Lärjedalens Kulturskola). I utvärderingen pekar hon på följande faktorer som kan avgöra hur man lyckas eller inte med rekrytering till kulturskolor med låg andel barn av utländsk härkomst. Nedan har jag sammanfattat dessa faktorer:

- Information till föreningar med invandrare.
- Samverkan och kommunikation mellan olika verksamheter inom kommunen där invandrare är delaktiga.
- Misstänksamhet mot svenska myndigheter.
- Att majoritetsbefolkningen ser alla invandrare som lika i förhållande till kultur- och befolkningsgrupper. Oftast är skillnaderna mellan olika nationaliteter och kulturer väldigt stora i invandrartäta områden.

Ytterligare en faktor som kan påverka sammansättningen av barn på en Kulturskola är avgifterna. En kandidatuppsats av Grafström (2007), som handlar om Kulturskolans tillgänglighet, visar hur tre avgiftsfria Kulturskolor i Sverige lyckas öka sin rekrytering av elever från familjer med låg socioekonomisk status. Undersökningen visar att sloandet av avgifter har gjort att mångfalden har breddats.

I en rapport som granskar Malmö Kulturskola (Malmö stad, revisionskontoret, 2010) ges förslag på olika områden som kan förbättras inom Kulturskolan. En viktig förbättring anses vara att nå ut till områden som har dålig representation inom Kulturskolan. Rapporten visar liksom i Hofvander Trulssons (2004) undersökning att i de stadsdelar i Malmö som är underrepresenterade är majoriteten av befolkningen av utländsk härkomst.

Den politiskt oberoende Malmökommissionen har fått som uppgift av Malmö kommunstyrelse att, genom vetenskapliga belägg, minska ojämnligheten i hälsa bland Malmös befolkning. I två olika rapporter för Malmökommissionen (Salonen, 2012; Angelin & Salonen, 2012) undersöks barnfattigdom, försörjningsvillkor och bostadssegregation. Rapporterna fokuserar på olika sociala faktorer som är avgörande för att förbättra situationen; ”tidiga barnåren, skola,

inkomst, arbetslöshet, delaktighet i samhället, segregation och utanförskap” (Salonen, 2012). En familjs ekonomiska utsatthet anses som ett stort hinder för att på bästa sätt kunna integreras i samhället, vilket medför att barnen hamnar i ett utanförskap som påverkar dem upp i vuxen ålder. Som åtgärd för att bryta denna trend pekar rapporten på bland annat skapandet av en långsiktig handlingsplan för ”inkluderande stadsutveckling” (Salonen, 2012). Detta för att få ner segregationen och utanförskapet, vilket på sikt också kan vara väldigt kostsamt för samhället.

På 70-talet gjorde Antonovsky, professor i medicinsk sociologi, en studie som undersökte kvinnors åldrande. Genom hans resultat myntades begreppet - salutogenes, som betyder hälsans ursprung (NE, 2012). Resultatet i hans studie visade att personer som utsatts för antingen biologiska eller psykologiska stressframkallande faktorer klarade sig bättre om de hade KASAM- Känsla Av SAMmanhang (Antonovsky, 2005). För att uppnå det detta tillstånd i vardagen krävs det enligt Antonovsky: 1. begriplighet 2. hanterbarhet och 3. meningsfullhet. För att ta reda på vilken nivå av KASAM en människa befinner sig på utvecklade Antonovsky ett frågeformulär med olika svarsalternativ, som ger poäng. Ju högre KASAM desto lättare har en person att klara av sin vardag. Inom skolans värld kan det vara relevant att använda sig av dessa teorier för att hjälpa barn som har svårigheter. KASAM är också intressant i samband med Malmö Kommissionens rapport om hälsa, som betonar att delaktighet och förståelse av samhället är en av de viktigaste faktorer för ett barns välbefinnande.

3.4 El Sistema och Vygotskij.

José Antonio Abreu, som i slutet 70-talet grundade El Sistema, pratar om utanförskap och exklusion som ett av vår tids stora gissel för ohälsa och fattigdom (Maczny & Stormeier, 2009). Han menar att El Sistema, på en social nivå, har räddat barn i Venezuela från fattigdom och samtidigt skapat musiker på en hög kvalitativ nivå (Maczny & Stormeier, 2009). El Sistema har idag spridits till många delar av världen och sedan två år tillbaka finns det även i Göteborg, genom den Venezuelanske dirigenten Gustavo Dudamels initiativ (Stiftelsen El Sistema, 2012). Från och med hösten 2013 har Malmö Kulturskola fått i uppdrag av Kulturnämnden att starta El Sistema, men redan idag finns en försöksverksamhet i området Kroksbäck, i Hyllie stadsdelsförvaltning.

El Sistema är enligt Abreu ett socialt projekt som vill ge barn, boende i områden med sociala problem, möjligheten att lära sig spela och sjunga och där även föräldrarna ska få plats att lyssna och lära känna varandra (Maczny & Stormeier, 2009). Genom musiken ska barnen kollektivt utvecklas till ansvarstagande människor i samhället, vilket medför att orkestern, kören och ensemblen är viktiga redskap. Inom El Sistema i Göteborg är det Kulturskolans pedagoger som undervisar och de använder i grunden samma pedagogiska tankar som inom den traditionella Kulturskolan (Stiftelsen El Sistema, 2012). Det finns dock några viktiga gemensamma nämnare för alla El Sistema-verksamheter runt om i världen: tiden, gruppen, individen, familjen och förebilderna (Stiftelsen El Sistema, 2012).

Tidsmässigt träffas barnen och pedagogen flera gånger i veckan. Det här möjliggörs eftersom undervisningen sker i grupp. Stiftelsen El Sistema (2012) gör jämförelser med fotbollsträning där man träffas flera gånger/vecka, med match under helgen. Gruppen är också viktig då El Sistema betonar interaktion och samspel som metod att lära sig och växa som individ. Dessutom ska El Sistema vara en mötesplats för barnens familjer. I Hammarkullen i Göteborg har man utvecklat ”Vänstay”, som den dag då alla träffas och lyssnar när barnen spelar, fikar eller bara umgås (Stiftelsen El Sistema, 2012). Som sista punkt är också förebilder viktigt vilket gör att de äldre eleverna undervisar de yngre. I Venezuela kan man som elev klättra vidare till olika nivåer av orkestrar och slutligen nå den högsta - Simon Bolivar Orchestra, som idag turnerar över hela världen (Maczny & Stormeier, 2009). I flera länder världen över, där El Sistema har etablerats, samarbetar man med professionella orkestrar för att på så sätt ge barnen förebilder. Ett liknande samarbete ska även El Sistema Malmö etablera med Malmö symfoniorkester.

För att ta reda på hur El Sistema verkar i Sverige och särskiljer sig från den vanliga Kulturskolan finns en undersökning (Dymèn, 2012) som utgår från en av El Sistema-skolorna i Göteborg. Resultatet visar att El Sistema å ena sidan är lik den vanliga Kulturskolan, men att den å andra sidan skiljer sig från den traditionella musikundervisningen. Pedagogerna i undersökningen pekar på att ”tid, kontinuitet, kontakt” (Dymèn, 2012) är tre viktiga faktorer för El Systemas framgång. Som en väsentlig skillnad visar undersökningen att El Sistema når ut till barn som vanligtvis inte deltar inom den frivilliga musikundervisningen. Undersökningen visar också att verksamheten fyller en viktig funktion för barnens sociala och musikaliska utveckling (Dymèn, 2012).

Strandberg (2006) berättar om Vygotskijs teorier från början av 1900-talet, som handlar om det sociala lärandet i skolan, där interaktion och socialt samspel är grundläggande fundament för hur barn utvecklar sina förmågor och intelligens. Aktivitet är ordet som Vygotskij använder för att känneteckna det detta – aktiviteter som barnet gör i skolan är det som leder till lärande (Strandberg, 2006). För att ge orden som man sjunger en pedagogisk tyngd så säger också Vygotskij (Strandberg, 2006) att språket är viktigt på så sätt att eleven får sätta ord på sina upplevelser och därigenom lär sig att förstå. Vidare förklarar Strandberg att Vygotskij menade att människan bäst tar till sig nya kunskaper genom olika verktyg. Verktygen är produkter från mänsklighetens historiska utveckling, som har materialiserats och blivit saker eller tecken. Språket och musiken är sådana verktyg där barnet kan erövra ny kunskap genom att sjunga eller spela. I samband med kunskapsutveckling säger Vygotskij att elever på olika nivåer och olika åldrar kan arbeta med samma saker. För läraren ligger utmaningen att hitta variationer i metoder och arbetssätt för att utveckla nya kunskaper hos eleven. Aktiviteten, vad eleven gör, är det som leder utvecklingen och lärandet (Strandberg, 2006).

Sammanfattningsvis kan man säga att både El Sistemas filosofi och Vygotskijs teorier lägger vikt på interaktion och det sociala samspelet, som metoder för lärande.

3.5 Körsång

Förutom att vara ett verktyg att lära sig nya saker kan körsång också ha en stark social sammanhållande effekt (Theorell, 2009). Beteendet finns också inom andra grupper som tränar och interagerar med varandra. Välbefinnande är väldigt ofta ett resultat av träningen och inom dagens forskning finns det studier som handlar om de hälsobringande effekter som uppstår vid körsjungande (Theorell, 2011).). Bland annat finns det en studie som Theorell (2011) själv var med om att genomföra. I studien visas hur halten oxytocin, som har en lugnande och smärtlindrande effekt, ökar i blodet efter att man har sjungit. Han säger också att det inte är unikt bara för sången utan att det även uppstår vid kroppskontakt, som massage. Oxytocin kan även framkalla en lyckokänsla när man sjunger (Theorell, 2011).

Psykiatern Wrangsjö (1990) beskriver bland annat sjungandet i kör i förhållande till utvecklingspsykologin och genus. Han menar att pojkar i 8-10 års ålder ofta drar sig undan flickor,

som psykologiskt mognar snabbare, för att de känner sig underlägsna. Att sjunga med flickorna kan, säger han, ”stressa en begynnande manlig identitet”, men å andra sidan kan beteendet också vara ”inlärda könsrollsmönster”. Vidare beskriver han att enskilda träningar för pojkar och flickor ofta kan lösa denna problematik. Wrangsjö säger också att föräldrar har en viktig roll att spela vid barnets aktiviteter efter skolan, som körsjungande. Det är föräldrarna som styr planeringen inom familjen och därför är kontakten med föräldrar väldigt viktig för körledaren (Wrangsjö, 1990).

4. Metod

Kapitlet inleds med en förklaring av begreppen vetenskap och teori. Därefter följer en generell beskrivning av vilka metoder som används i undersökningen samt en förklaring och motivering till varför dessa metoder har valts. Vidare beskrivs studiens design, vilka deltagare som ingått i studien, hur materialet till intervjuerna förberetts och hur intervjuerna genomförts, ställts samman och sedan analyserats.

Kapitlet avslutas med vilka etiska överväganden som gjorts, studiens tillförlitlighet och till sist en presentation av informanterna.

4.1 Vetenskaplighet och teori

Enligt min mening handlar problem om utveckling och är något som människan har brottats med sedan vi först började vandra på jorden. En undersökning görs ofta för att få svar på en fråga som forskaren har ställt sig; svaret kan då vara lösningen på ett problem men det kan också ha som syfte att belysa eller förklara ett fenomen. Föreliggande undersökning har bland annat som syfte att förklara hur Tvåornas Kör fungerar pedagogiskt, socialt och musikaliskt för elever som går i andra klass. Eftersom undersökningen utgår från vetenskapliga grunder och ska producera ny kunskap förklaras här begreppet vetenskap:

Vetenskap är att undersöka naturen och verkligheten inom ett visst område för att komma fram till påståenden, teorier, om hur de är beskaffade (NE, 2012)

För att förstå verkligheten antingen utvecklar eller prövar forskaren en rad av antaganden, som bildar en teori om något:

En teori är ett system av inbördes relaterade begrepp som tillsammans ger en bild av en företeelse. Teorin uttalar sig om hur begreppen är relaterade till varandra så att det går att förklara och förutsäga företeelsen eller förstå innebörden av den” (Patel & Davidson, 2003, s.22)

När man undersöker en företeelse inom vetenskapen för man samman olika redskap, teorier och metoder, inom det specifika området som studien avser. Ofta vill forskaren sedan lösa problem för att exempelvis göra nya tekniska framsteg. Undersökningar inom dagens vetenskap behöver dock inte lösa problem utan kan också analysera, tolka, utvärdera eller diskutera

kring problemet, som exempelvis inom de humanistiska och samhällsvetenskapliga områdena (Rienecker & Stray Jörgensen, 2006). Denna undersökning görs inom ovan nämnda disciplin.

4.2 Metodval

Undersökningen som här föreligger genomförs utifrån studier av verkligheten – genom sinne-
na och genom erfarenhet inom vetenskapen kallad empirisk vetenskap (Patel & Davidson,
2003). Bryman (2002) beskriver olika strategier och överväganden som forskaren gör för att
komma fram till sina resultat. Överväganden handlar ofta om vilka metoder som ska använ-
das. Det vanligaste är att forskaren väljer antingen en kvantitativ eller en kvalitativ metod
(Bryman, 2002).

Enligt Patel och Davidsson (2003) är det typiskt att kategorisera begreppen som varandras
motsatser. Kvantitativ metod innebär att man bearbetar en stor mängd data medan man i den
kvalitativa koncentrerar sig på ett mindre antal data (Patel & Davidson, 2003). I båda meto-
derna analyserar, tolkar, utvärderar eller diskuterar man sitt material för att nå fram till ny
kunskap. För att få fram den nya kunskapen kan forskaren exempelvis observera, intervjua,
göra enkäter eller analysera olika sorts datamaterial (Bryman, 2002). Ett exempel på kvantita-
tiv metod kan vara formulär med standardiserade frågor med fasta svarsalternativ, som sedan
bearbetas och systematiseras för att komma fram till ett resultat. Ett exempel på kvalitativ
metod kan vara ett mindre antal frågor, som ställs i en intervjusituation, där informanten kan
svara mer fritt och utveckla sina svar (Patel & Davidson, 2003).

4.2.1 Intervjumetoden

I denna undersökning har jag valt kvalitativ forskningsansats som metod och genomfört inter-
vjuer för att nå fram till resultatet. Forskningsfrågan utgår från vilka erfarenheter lärare, ele-
ver, projektledare och chefen för Kulturskolan har gjort i arbetet med Tvåornas Kör och för
personalen på Kulturskolan även om erfarenheterna de tar med sig från Tvåornas Kör in i ar-
betet med El Sistema.

Genom intervjufrågorna har jag försökt fånga informanternas erfarenheter från Tvåornas Kör.
Den kvalitativa intervjun har som mål att återskapa så rika beskrivningar som möjligt från

informanten och arbetar med ord och inte med siffror (Kvale & Brinkmann, 2009). Om studien istället haft en kvantitativ ansats hade den inte fått samma rika beskrivningar. Vidare är, i den kvalitativa intervjun, både intervjuaren och informanten medskapare av samtalet, där intervjuaren är den som för samtalet framåt genom ett meningsfullt och sammanhängande samtal (Patel & Davidson, 2003).

4.3 Genomförande

Tvåornas Kör är, som jag tidigare berättat, en nystartad verksamhet på Kulturskolan i Malmö, initierad av två av Kulturskolans pedagoger (projektledare). För att skaffa mig bakgrundsinformation, till hur verksamheten satte igång, föll det sig därför mest naturligt att börja intervjua projektledarna (personlig kommunikation, 26/9, 2012). Av projektledarna fick jag kontaktuppgifter till fyra lärare, på grundskolor i olika delar av Malmö, som deltagit i projektet under vårterminen 2012. Jag skickade mail till lärarna för att be om en intervju och bad också om att i grupp få intervjua 3-4 av de elever som deltog i projektet. För att begränsa antalet informanter valde jag, efter svar från lärarna, att koncentrera mig på två skolor. Att det till slut blev en skola i Rosengård och en skola i Västra Innerstaden beror på att jag tyckte den demografiska skillnaden i stadsdelarnas sammansättning var spännande. Genom intervjuer gjorda med klasslärare (intervju med klasslärare i Rosengård, 24/10-2012 och klasslärare i Västra innerstaden, 25/10-12) fick jag fakta om skolornas storlek och inriktning. Som sista person i studien intervjuade jag chefen på Kulturskolan (personlig kommunikation, 7/11, 2012). Jag valde informanter i undersökningen med syfte att få flera perspektiv på Tvåornas Kör.

Frågorna i studien hade som huvudmål att svara på vilka erfarenheter informanterna hade fått från Tvåornas Kör. Genom valet av kvalitativ undersökningsmetod ställdes intervjufrågorna samman med öppna svarsmöjligheter. Eftersom informanterna hade olika roller i projektet utformades frågorna lite olika beroende på vem frågan riktade sig till. Till alla informanter utom barnen ställdes inledande frågor rörande personens bakgrund och utbildning. Projektledarna fick också exempelvis frågor om bakgrunden till Tvåornas Kör.

Alla intervjuer genomfördes på respektive skola. Kulturskolans pedagoger, som också är projektledare för Tvåornas Kör, intervjuade jag en förmiddag i Kulturskolans personalrum. Intervjuerna med lärare och elever i grundskolan genomfördes i deras klassrum, var för sig, direkt efter skoldagens slut. Slutligen intervjuade jag chefen för Kulturskolan en förmiddag på hans

kontor. Intervjutiden hade på förhand bestämts till cirka en timmes tid. I skolklasserna delades denna tid mellan elever och lärare, cirka 20 minuter med eleverna och 40 minuter med läraren.

Intervjuerna gjordes i samma ordningsföljd som ovan och spelades in på min I-phone. Att spela in intervjuerna gjorde att samtalet fick större frihet. Jag kunde koncentrera mig på svaren, föra samtalet framåt med följdfrågor och behövde inte göra anteckningar. Direkt efter varje intervju åkte jag hem och transkriberade. Jag skrev om vardagliga uttal, tog bort stakanden, pauser och andra små tillägg. Eftersom det viktigaste i studien inte var hur något sägs utan vad som sägs, bedömde jag att omskrivningarna inte hade relevans för resultatet.

4.4 Undersökningens analys

Kvale (2009) skriver om olika tillvägagångssätt för att analysera en intervju. Beroende på vad som är viktigt i undersökningen delar han in analysen i tre olika former: ”fokus på meningen, fokus på språket och allmänna analyser” (Kvale, 2009, s. 213). Han beskriver vidare att forskaren kan använda sig av alla tre former i analysen, men också begränsa sig till en. I min undersökning har det varit viktigare att tolka hela meningen och göra allmänna analyser istället för att göra en noggrann språkanalys. Min tolkning av transkriptionen har därför präglats av att förstå helhetsbilden, men ibland har även orden och berättandet i sig varit viktigt för att förstå helheten.

För att se ett mönster i transkriptionen har jag sorterat ut de viktigaste stycken från respektive intervju och ställt samman de under elever, lärare, projektledare och chefen för Kulturskolan. Dessutom har jag plockat ut citat för att göra analysen konkret och levande. För att jämföra de olika svaren från informanterna har jag sedan kommit fram till en rad delfrågor, som utgår från intervjufrågorna (se bilaga 2, 3, 4 och 5). Delfrågorna, som är sammanställda nedan, har fått utgöra grunden för hur resultatet är satt samman:

- Vad är Tvåornas Kör?
- Vilken upplevelse har de olika informanterna av projektet?
- Hur har eleverna påverkats socialt och musikaliskt?
- Har elevernas inställning till Kulturskolan på något sätt påverkats?

- Vilka pedagogiska aspekter har projektet?
- Hur kan projektet utvecklas?
- Vilken roll spelar Kulturskolan i framtiden?
- Vilka erfarenheter kan Tvåornas Kör bidra med till El Sistema?

4.5 Deltagare

Skolorna som deltar i undersökningen ligger i två olika stadsdelar i Malmö. Det finns en stor demografisk skillnad mellan stadsdelarna, som tydliggörs med nedan procenttal. Därtill presenteras lite fakta om respektive skola.

Rosengård är den stadsdel i Malmö med flest personer födda i utlandet och flest barn med utländsk bakgrund. År 2010 var 60 % födda i utlandet (Malmö stad, Befolkning, n.d) och 96,4 % barn med utländsk bakgrund (Statens folkhälsoinstitut [FHI], n.d). Det går cirka 300 elever från förskolan upp till nian, med en klass i varje årskull upp till sexan och två klasser från 7-9. Klassen som de intervjuade eleverna går i består av 33 barn varav samtliga har svenska som andra språk.

I Västra Innerstaden var år 2010 andelen personer födda i utlandet 13 % (Malmö stad, Befolkning, n.d) och 28,6 % av barnen hade utländsk bakgrund (FHI, n.d). Skolan som är från förskolan upp till nian har cirka 650 elever. Det är två klasser i varje årskull upp till sexan och sedan 5 klasser från 7-9.

4.6 Etiska överväganden

Denna studie följer Vetenskapsrådets forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning, som pekar på ett antal punkter forskaren ska ta hänsyn till när man genomför en studie och använder sig av undersökningsdeltagare (Vetenskapsrådet, 2002). Konkret handlar riktlinjerna om att skydda informanten genom att vara anonym och även se till att inte uppgifter lämnas ut utan tillåtelse. Vetenskapsrådets fyra allmänna huvudkrav kan sammanfattas med: ”informationskravet, nyttjandekravet, konfidentialitetskravet och samtyckeskravet” (Vetenskapsrådet, 2002). Innan intervjuerna läste jag och gick igenom de fyra huvudkraven med informanterna och förklarade mer utförligt vad de innebär.

Vid intervjuer med barn ska forskaren, enligt Vetenskapsrådets etiska regler (Vetenskapsrådet, 2002), alltid få ett skriftligt godkännande från förälder för att genomföra intervjun. Eftersom frågorna i studien varken har formen av privat eller etisk känslighet kan, enligt samma etiska regler, även lärare eller skolledning ge sitt godkännande. Innan genomförandet av intervjuerna i skolorna skickade jag därför ut ett dokument, enligt de etiska reglerna, till lärarna så att det kunde skrivas på och godkännas intervjun med barnen (se bilaga 1).

Alla informanter är anonyma och har därför fått fingerade namn. Kulturskolan och Tvåornas Kör är båda kända verksamheter i Malmö, vilket innebär att det är svårt att helt anonymisera deras personal. Eftersom chefen för Kulturskolan har en position som representerar en offentlig verksamhet och därför är omöjlig att anonymisera har jag, med hans godkännande, valt att kalla honom för chefen för Kulturskolan. Projektledarna som är mindre offentliga har fått fingerade namn.

4.7 Undersökningens tillförlitlighet

För att bedöma trovärdighet och äkthet i en kvalitativ studie utgår Bryman (2002) från fyra olika kriterier: ”tillförlitlighet, överförbarhet, pålitlighet och en möjlighet att styrka och konfirmera” (s. 258). Jag har så långt som möjligt försökt att ha dessa kriterier i åtanke när jag har sammanställt mitt arbete. Trovärdigheten i en kvalitativ studie utgår från att se helheten i alla delar av forskningsprocessen (Patel & Davidson, 2003). Jag har försökt redogöra för alla olika faser som ingår i undersökningen för att på så sätt få en helhet och därmed öka trovärdigheten.

Eftersom det inte fanns så mycket skrivet om Tvåornas Kör fick jag först förlita mig på artiklar i dagstidningar, fackpress och text på hemsidor. För att bekräfta den kunskapen och fördjupa mig ytterligare gjorde jag intervjuer med projektledarna (pedagogerna). För att få flera beskrivningar och perspektiv av projektet valde jag ut informanter som deltog på olika nivåer och dessutom skolor som ligger i olika stadsdelar i Malmö.

Forskaren ska så långt som möjligt försöka säkerställa att han eller hon förhåller sig objektiv, men insikten ska vara att det är omöjligt (Bryman, 2002). Jag har i denna studie försökt styrka

och bekräfta alla delar på bästa sätt och inte medvetet försökt påverka eller styra resultatet i någon riktning.

4.8 Presentation av informanter

Lisa (lärare i Rosengård) och *Sara, Elvira, Emma* och *Turan* (elever): Lisa är utbildad 1-7 lärare med miljö, natur och samhälle som inriktning. Hon har arbetat på skolan sedan lärarexamen för sju år sedan och följt klassen sedan första årskurs. Eleverna är åtta år gamla. Samtliga har föräldrar med utländsk bakgrund och pratar svenska som andra språk. Deras modersmål är turkiska, spanska och albanska.

Helena (lärare i Västra Innerstaden) och *Anders, Johan, Maria* och *Lovisa* (elever): Utbildad lågstadielärare och har undervisat årskurserna 1-3 i mer än 30 år. Eleverna är 7-8 år gamla. En av eleverna har föräldrar med serbiskt ursprung och övriga har svensk bakgrund.

Andreas (projektledare och pedagog): Utbildad musklärare med piano som huvudinstrument. Har arbetat som turnerande musiker under sjutton år. Har därefter haft vikariat på Kulturskolan, som har övergått till en fast anställning. Som pedagog har han undervisat i blockflöjt men undervisar numera i pop/rock. Huvudarbetet idag handlar dock om Tvåornas Kör och El Sistema. Leder tillsammans med Johanna Tvåornas Kör.

Johanna (projektledare och pedagog): Utbildad musklärare med tvärflöjt som huvudinstrument. Har arbetat på Kulturskolan i 12 år och undervisat i bland annat blockflöjt, kör och ”pröva på” verksamheten. Leder tillsammans med Andreas Tvåornas Kör.

Chefen för Kulturskolan: Utbildad lärare inom svenska och religion. Åkte efter examen på turné med sitt band, istället för att börja undervisa. När bandet hade etablerat sig fick han tid att börja undervisa på gymnasiet mellan turnéerna. Han har också varit programledare på radio och tv, lärare på IV gymnasium, lärare på ”Rädda barnens musikprojekt”, biträdande rektor på Mediegymnasiet, projektledare på Stadskontoret och sedan 2010 chef på Kulturskolan i Malmö.

5. Resultat

För att få en förförståelse av projektet har jag i resultatdelen valt att först presentera bakgrunden till Tvåornas Kör. Intervjuerna med projektledarna och chefen för Kulturskolan utgjordes delvis som bakgrundsmaterial för tillkomsten av Tvåornas Kör. Därefter följer resultatet av delfrågorna som ställts samman från analysen av mina intervjuer. Först redovisas svaren från projektledarna och chefen för Kulturskolan. Därefter svaren från elevgrupperna och klasslärarna.

För att inte upprepa stadsdelarna hela tiden förkortar jag Västra Innerstaden med V och Rosengård med R.

5.1 Vad är Tvåornas Kör - bakgrund och genomförande

Informationen om hur projektet Tvåornas Kör startade, genomfördes och idéerna bakom är hämtade ur intervjun med initiativtagarna, tillika projektledare (personlig kommunikation, 26/9, 2012). I intervjun med chefen för kulturskolan fick jag en bredare bild av hur projektet kunde komma igång (personlig kommunikation, 7/11, 2012). Nedan gör jag en sammanfattning av information och fakta som kom fram från de två intervjuerna.

5.1.1 Bakgrund

I slutet av mars 2011 var en av projektledarna (pedagog på Kulturskolan), på sin fritid, ute och spelade en konsert med förskolebarn i en av Malmös stadsdelar (Husie). Genom kulturombudet i den stadsdelen hade han blivit engagerad att genomföra en sångstund i en skolmatsal. För att förbereda sig och få möjlighet att öva hade barnen fått tillsänt sig en CD-skiva med sångerna som skulle sjungas. I konserten deltog en stor mängd barn från olika förskolor från hela Husie och den upplevdes som väldigt lyckad. Projektledaren blev inspirerad av arbetet och skrev under kvällen ner tankar och idéer om möjligheten att utveckla denna modell till ett projekt på Kulturskolan. Idén var att rikta sig till tvåorna i alla Malmös stadsdelar. Barnen skulle få vara aktiva och stå i centrum genom att göra en konsert och de skulle kunna förbereda sig på sångerna hemma, i skolan och tillsammans med projektledaren. Det här skulle vara en skillnad mot den ”pröva på” verksamhet, som redan fanns på Kulturskolan.

På Kulturskolan upplevde ledningen ett glapp i undervisningen mellan första- och tredjeklassare; ämneskurserna i instrument kan sökas först när barnet går i trean. För barn i årskurs ett har Kulturskolan en aktivitet som kallas för ”Pröva på”. I denna verksamhet presenterar Kulturskolan sig antingen genom att åka ut till skolorna eller bjuda in barnen till Kulturskolan. Alla konstformer är representerade genom kulturpedagogernas specialområden; musik, teater, bild, film och dans. Det finns dock ett litet problem med ”Pröva på”. Eftersom verksamheten är förlagd under skoltid kan pedagogerna inte knyta kontakt med barnens föräldrar och därmed tappar de många barn inför årskurs tre. Föräldrars tid och engagemang är en viktig pusselbit när barnen börjar på Kulturskolan, anser chefen för Kulturskolan, och därför är det betydelsefullt att de är med från början

I slutet av 2010 fick den nytilträdde chefen för Malmö Kulturskola en rapport från stadsrevisionen, som kritiserade Kulturskolan. Enligt rapporten var det två konkreta saker som måste förbättras i verksamheten: 1) de långa köerna och 2) att nå ut till alla stadsdelar och framförallt till områden med flest nyanlända svenskar. För att komma till rätta med problemen skrev chefen för Kulturskolan en handlingsplan, som godtogs av Kulturnämnden. Chefen för Kulturskolan pratade också med personalen på Kulturskolan och betonade att högsta prioritet för skolan var att nå ut till Malmös alla stadsdelar.

Dagen efter konserten i Husie presenterade projektledaren sina idéer för chefen för Kulturskolan. Han överlämnade också en skriven plan där det stod punkt för punkt hur projektet skulle kunna genomföras. Chefen för Kulturskolan tyckte omedelbart att det var en väldigt bra idé och gav projektledaren fria händer att sätta igång med förarbetet. Projektledaren hade ett krav för att genomföra projektet: att få ha med sig en kollega, vilket godkändes. Redan från början var det klart att de skulle sköta hela projektet själva, allt från administration, kontakter och genomförande. De prövade olika namn på projektet, till exempel ”hela Malmö sjunger”, men ”Tvåornas Kör” kändes bäst och visade också tydligt vem som är med i kören. Lite mer än en månad senare, i mitten på maj, började de skicka ut mail till alla Malmös skolor för att presentera projektet. Projektledarna samlade så småningom cirka 400 barn, vilket i praktiken innebar 12 skolor. För att prova idén var målet att projektet skulle hålla på fram till jul och sedan avslutas med konserter tillsammans med barnen. Konserterna skulle genomföras på den stora scenen i nöjespalatset Moriskan i Folkets Park. I december 2011 hölls fyra konserter på Moriskan. Det var cirka 100 barn per konsert och en lärarorkester från Kulturskolan med sex mu-

siker. De blev enligt projektledarna och chefen på Kulturskolan ”en dundersuccé”. Efter utvärdering med Kulturskolans chef och enhetschef beslöt de att fortsätta projektet under våren och även söka pengar för att kunna utöka verksamheten.

Under våren 2012 fick Kulturskolan anslag till projektet från Kulturnämnden, vilket möjliggjorde att projektledarna kunde besöka fler skolor och därmed engagera fler elever. Under läsåret 2011/12 deltog 1680 elever av sammanlagt cirka 3000 elever i andra klass i Malmö. Under läsåret 2012/13 har projektet utökats ytterligare med 1000 elever under hösten och 1200 elever under våren. Det medför att de i december 2012 kommer att genomföra nio konserter på Moriskan. Kulturskolan har nu fått utökade anslag och kan därför permanenta tvåornas kör i sin ordinarie verksamhet.

5.1.2 Projektets genomförande

Under vårterminen skickar projektledarna ut inbjudan till alla Malmös skolor för det kommande årets projekt med Tvåornas Kör. Om en skola anmäler sitt intresse ska svaret vara hos projektledarna senast den sista maj. Ända sedan starten har de fått in fler anmälningar än de kan hantera. Eftersom projektledarna inte jobbar fulltid med att sköta Tvåornas Kör måste de därför välja ut skolor för kommande projekt. De har två olika kriterier för att välja ut; dels vilken skola som svarar först, men viktigt är också att få med alla Malmös stadsdelar så att det blir en jämn fördelning över staden. Därefter börjar projektledarna planera och schemalägga årets projekt. De väljer 10 sånger som ska vara med, spelar in sångerna på CD, lägger ut sångerna på YouTube där projektledarna sjunger och spelar, koordinerar med lärare på Kulturskolan inför konserten etcetera.

Innan projektledarna kommer igång med träning och besök ute på skolorna bjuds alla deltagande lärare in till Kulturskolan under en kväll. Då presenteras projektledare, ledning och Kulturskolans verksamhet och därefter introduceras materialet som ska vara med och tillvägagångssättet. Lärarna får också chansen att sjunga igenom sångerna och göra rörelserna. Under terminen besöker sedan projektledarna varje deltagande skola tre gånger à en timme, för att öva sångerna med eleverna. På en förmiddag hinner de besöka fyra skolor. Tanken är att innan projektledarna kommer på sitt första besök har klassen sjungit igenom sångerna. Med hjälp av kopior på texterna, CD-skiva och YouTube-klipp, som skickas från projektledarna, kan lärare och elever gå igenom och lära sig sångerna på skoltid, men även hemma på egen

hand. Som avslutning på projektet genomförs konserter med eleverna på Moriskan i Folkets Park. Platsen för konserten är vald utifrån sitt läge mitt i Malmö. Det är lätt att komma dit och många känner väl till den. Vid varje konsert uppträder cirka 110 elever från tre olika skolor i Malmö. Alla har på sig en t-shirt med texten Tvåornas Kör, som de får från Kulturskolan. På scenen sjunger de förstärkta av ett PA-system, scenljus samt en orkester som består av Kulturskolans lärare.

Förutom att spela med kören finns det en annan avsikt med att låta orkestern vara med. Kulturskolan vill få in fler elever i sin verksamhet och helst också se till att de spelar andra instrument än de mest populära; gitarr, piano och trummor. Chefen för Kulturskolan menar att som Kulturskola har de ansvar att föra vidare vårt kulturarv och skolan måste därför se till att hålla en bredd på utbudet av instrument i verksamheten. Till konserten väljs därför instrument som eleverna mer sällan söker till och lärarna får chansen att presentera sina instrument och spela ett stycke musik. På konserten kommer vänner, föräldrar, släktingar och klasslärare och efteråt finns möjligheten för Kulturskolans lärare att ge information om instrumentundervisningen till elevernas föräldrar.

5.2 Intervjuer med projektledarna för Tvåornas Kör och med chefen för Kulturskolan

Projektledarna, Andreas och Johanna, är båda anställda på Kulturskolan och har tidigare erfarenhet av att driva projekt tillsammans, som riktar sig till barn. Det kändes därför naturligt och enkelt att fortsätta samarbetet, vilket också underlättade genomförandet av Tvåornas Kör.

Inspirationen till Tvåornas Kör kommer, som tidigare nämnts, från en konsert med barn som Andreas, en av projektledarna, gjorde i Husie i mars 2011. Denna konsert inspirerade Andreas till att redan dagen efter konserten kontakta sin chef och presentera tankar och idéer till det som senare skulle bli Tvåornas kör.

Med stadsrevisionens rapport som bakgrund (se punkten 5.1) skärskådades planen av chefen för Kulturskolan, som tyckte idén var bra. Med kort betänketid tog han beslut om att låta genomföra projektet.

5.2.1 Varför Tvåornas Kör – och vad innebär det?

Projektet Tvåornas kör har gett Andreas och Johanna möjlighet att marknadsföra Kulturskolan och nå ut till fler barn i Malmö. De kan nu bjuda in nästan alla elever i årskurs två i Malmö till att medverka i en kör och där framföra sånger med rörelser, som avslutas med en konsert på Moriskan i Malmö Folkets Park.

Chefen för Kulturskolan förklarar att det finns fyra övergripande mål med projektet, fyra ben som projektet vilar på:

- Att föra samman och integrera barn och föräldrar från alla stadsdelar.
- Att lansera ”udda” instrument som Kulturskolan vill ha fler utövare på.
- Att träffa barnens föräldrar, som är de som bestämmer över barnets aktiviteter.
- Att låta barnen själva vara aktiva och stå på scen.

Att det finns en integrationstanke med i bilden är inget som han tycker man behöver prata högt om. Han förklarar varför med följande mening:

Jag tycker att när man pratar om integration så är det detsamma som att ringa en tjej och fråga om vi ska äta middag och fråga henne om vi kan prata om kärlek. Det fungerar inte så bra... magin går förlorad. (Kulturskolans chef)

Integrationstanken i projektet är viktig, men är inte det första som eleverna och föräldrarna ska förknippa med Tvåornas Kör. Chefen för Kulturskolan menar att en annan viktig sak med Tvåornas Kör är att förmedla musikens ”kraft”. Det kan vara att höra någon spela fint på sitt instrument eller genom att sjunga och dansa och därigenom få känna sina egna krafter. Genom vilja och träning kan nästan alla bli duktiga, tror han, och tillägger:

Det ser jag som meningen - att väcka drömmar. En dröm hos en individ är en enorm drivkraft. Vår uppgift är att väcka den drömmen. (Kulturskolans chef)

Han förklarar vidare att sedan hösten 2012 har projektet införlivats i Kulturskolans ordinarie verksamhet. De har fått utökade anslag från Kulturnämnden, vilket innebär att projektledarna kan använda mer av sin tid till Tvåornas Kör. Andreas och Johanna har nu två dagar i veckan till sitt förfogande. Det är de själva som styr projektet och tillsammans med skolorna har de hand om planering och schemaläggning. Enligt chefen för Kulturskolan är det viktigt att ha

projektledare, som Andreas och Johanna, som sköter det administrativa arbetet själv. Han vidareutvecklar inte vad det här konkret innebär, men för projektledarna innebär detta, förklarar de, att själva få ha kontroll över det fortlöpande arbetet i projektet.

5.2.2 Social utveckling och gemenskap

Den sociala utvecklingen som sker hos de medverkande eleverna i Tvåornas Kör är först och främst märkbar inom den egna klassen. Projektledarna får ofta höra när de är ute och övar med klasserna att lärarna upplever att klassen har fått en bättre sammanhållning och att eleverna är stolta över att vara del av ett projekt med barn från hela Malmö. En effekt av att alla åttaåringar lär sig samma sånger är att när elever från olika skolor ibland möts i staden upptäcker de att de sjunger på samma sånger; de hittar beröringspunkter med varandra. Andreas säger följande:

Krocken mellan Limhamn och Rosengård, när de möts, det är ju väldigt spännande. Inte minst publikt. Man kan samma låtar och det har gett ringar på vattnet genom att eleverna har kommit och berättat att de träffat andra barn på t.ex. simhopp och fäktning, som kan samma låtar. ”Va! Kan du den låten, den kan ju jag också! (Andreas)

Kulturskolans mål att genom Tvåornas Kör integrera barn och föräldrar mellan stadsdelarna sker, som tidigare nämnts, på Moriskan. Men genom att eleverna i Tvåornas Kör också lär sig samma sånger, som Andreas beskriver, har de ytterligare möjligheter att få kontakt varandra.

Andreas säger vidare:

Att få barnen i utsatta områden att engagera sig i sådana här saker är viktigt. Det är nästan viktigare än musiken, att barnen är med och känner sig som en del av något. (Andreas)

När projektledarna kommer ut i skolorna försöker de få med sig samtliga i klassen i sången och rörelserna. Alla ska känna att de är aktiva och lika betydelsefulla och att de har respekt för varandra. Andreas berättar att han är väldigt tydlig mot de elever som är stökiga och inte respekterar att alla ska sjunga. De blir ibland tillsagda inför de andra i klassen. På samma sätt berömmar de också mycket när någonting går bra.

Chefen för Kulturskolan upplevde en stark gemenskap under första konserten på Moriskan, då han också var konferencier. Han beskriver en blandning av människor med både ”slipsar och

slöjor och hela alltet” och en stämning som var både glad och nervös samtidigt. En episod har etsat sig fast i hans minne. Precis innan konserten sitter alla eleverna ner på knä och längst bak ser han en liten flicka som gråter och när han går fram och frågar hur det är med henne så svarar hon: ”Det är ingenting, jag är bara så nervös”. Spänningen, som ligger i luften innan konserten sätter igång, gör att flickan börjar gråta. Chefen för Kulturskolan upplever, med denna episod, att för flera av eleverna är det en dröm som går i uppfyllelse - att få stå på en stor scen med lampor och en riktig orkester. Drömmen och laddningen av att vara på plats i Moriskan är alltså det som utlöser nervositeten och gör att flickan börjar gråta.

Han berättar också om en rapport från Malmökommissionen, som bland annat behandlar barnfattigdom i Malmö, där det framgår att det är många barn som lever utanför samhället. Han menar att Kulturskolan genom sin verksamhet kan hjälpa barnen att vidga sina vyer, till exempel genom att traktera ett instrument och känna att de kan bli duktiga genom träning. Han betonar också gärna för eleverna att om de spelar i en orkester eller sjunger i en kör blir det en helt annan social upplevelse än om de spelar ett ensaminstrument, som inte är lika socialt.

Projektledarna upplever att även sammanhållningen mellan lärarna på Kulturskolan har blivit bättre, sedan konserterna i Folkets Park. Att musicera tillsammans och inför varandra upplever de har öppnat upp gemenskapen mellan instrumentgrupperna (arbetslagen). Andreas beskriver det så här:

Att man helt enkelt vågar spela sitt instrument, som man en gång brann för, orsaken till att man jobbar med det man gör. (Andreas)

Tvåornas kör har alltså fört det goda med sig att även Kulturskolans personal har kommit varandra närmare och ser varandra med nya musikaliska ögon.

5.2.3 Vad upplevs som bra och vad kan förbättras med Tvåornas Kör?

Enligt Projektledarna är det inte många saker som har slagit fel. Att använda YouTube när barnen lär sig sångerna ses som en viktig pusselbit och det har de vidareutvecklat under det här läsåret. De har exempelvis arrangerat sångerna för nya instrument och låtit instrumentallärarna på skolan vara med på inspelningen. På så vis får eleverna upptäcka nya instrument och samtidigt får de en bild av vem som undervisar på just det instrumentet.

5.2.4 Pedagogiska metoder med Tvåornas Kör

Andreas betonar tydlighet, ordning och reda, att alla ska vara med och att vara konsekvent, som ledord när de tränar med eleverna i klassrummet. Tiden de har för att träna med eleverna är begränsad. Genom erfarenhet vet han hur störande och ineffektivt det är för alla andra i klassrummet om några elever sitter och pratar och kommenterar hela tiden.

Om de märker att någon i klassen inte sjunger med försöker de genast fånga hans eller hennes uppmärksamhet. Andreas tillåter inget prat eller bus under övningen, utan säger till direkt om någon stör. Andra gången de besöker klassen har eleverna accepterat det här och då fungerar allting. Deras gemensamma inställning är att fokusera på det som är viktigt med träningen, nämligen att få eleverna att sjunga och röra på sig tillsammans och att lära sig nya ord och betydelsen av dessa.

För att eleverna ska veta hur bra de kan sångerna gör projektledarna en bedömning varje gång de är i klassen. De använder armar och händer och sträcker ut dem för att visa hur långt de har kommit och hur långt de har kvar. De beskriver det här som en bra metod, som eleverna förstår. Samtidigt handlar det inte om att ”sätta några världsrekord”, förklarar Andreas:

Det handlar bara om att göra personbästa för eleverna. Man ska nå sin egen nivå, man jobbar så mycket så att det känns bra i hjärtat [...] att man kan vara stolt när man står på scenen. (Andreas)

Projektledarna upplever att det är olika utmaningar i varje klass. Johanna menar att de måste anpassa sig efter vilka elever de har framför sig och säger:

Det blir som en föreställning när man kommer ut. (Johanna)

Från och till har de förutfattade meningar om hur det kommer att gå på vissa skolor, men ibland får deras fördomar en ”smäll på fingrarna”. En av skolorna förra året var en sådan, säger Johanna. Skolan hade många elever i klassen och låg i ett problemområde. Men i slutändan visade det sig vara en av de bästa klasserna. Johanna förklarar att eleverna i klassen var engagerade och väl förberedda på sångerna. Det var också ordning och reda och inget ”krångel”. Johanna menar att klassläraren hade en stor del i denna framgång:

Än en gång är det viktigt att säga att rätt person som leder klassen kan göra underverk.
(Johanna)

För att projektet ska hålla styrfart, när Andreas och Johanna inte tränar med klassen, förklarar de båda hur viktigt det är med engagerade klasslärare. Det är de som har ansvaret för att eleverna kan sångerna. Projektledarna märker väldigt snabbt om eleverna kan sångerna eller inte när de kommer ut första gången. Av erfarenhet menar de att det ofta beror på hur pass intresserad läraren är.

För att skapa intresse hos lärarna försöker de välja sånger som passar in i olika ämnen; det kan vara alltifrån geografi till vokalträning. Som exempel på sånger som passar till olika ämnen nämner de: ”Vokalgalen” till språkundervisningen; ”Turning Torso” till Malmös geografiska läge och stadens kända platser; ”Alla barn”, som handlar om alla barns rättigheter och värde oberoende var de kommer ifrån eller var de bor; ”Det här är ditt land” till geografin om Sverige.

Under konserterna har de upplevt att med så många elever blir det bullrigt och skrikigt. För att hålla nere volymen har de därför också valt sånger som är lugnare som exempelvis ”Vem kan segla”.

YouTube anses av projektledarna vara en mycket viktig pedagogisk nyckel till att lära ut sångerna. Genom YouTube får eleverna många olika sätt att ta till sig musiken och rörelserna. Det är inte bara på lektionen utan också hemma vid datorn, via i-poden i bilen, på bussen och biblioteket, som de kan lyssna och titta på sångerna.

5.2.5 Kulturskolans roll – framtiden

Chefen för Kulturskolan menar att Kulturskolans roll i dag inte är densamma som för 25 år sedan. Han visar siffror från 1986 då skolan hade 3800 elever på blockflöjt och 1500 elever i rytmik. Det betyder över 5000 elever redan innan man börjar räkna in de andra instrumenten.

Han förklarar vidare att på den tiden var blockflöjten obligatorisk, och efter fullgjord blockflöjtsundervisning hade skolan ett stort antal av elever som lärarna kunde presentera sina instrument för. Idag finns det sammanlagt 2500 elever på skolan, vilket är lite i förhållande till Malmös storlek, och blockflöjten är inte längre obligatorisk. Samtidigt har Kulturskolan

mindre bidrag och får idag i genomsnitt hälften så mycket pengar per elev som andra Kulturskolor i landet. Det beror, tror han, på att politikerna har sett att antalet elever har minskat sedan den obligatoriska blockflöjtskursen togs bort för tio år sedan, vilket i sin tur har medfört att politikerna har minskat bidraget eftersom de uppfattar att skolan inte har samma dragningskraft längre.

Idag är det kö till flera av kurserna på skolan, men de har inte resurser att ta emot fler elever. Vidare förklarar han att Kulturskolan inte ska ta för givet att de får lika mycket pengar till sin verksamhet i framtiden. Det är stor konkurrens mellan kulturinstitutionerna inom staden och det gäller att följa med i utvecklingen. Det försöker Kulturskolan göra genom att kompetensutveckla sina lärare, förbättra standarden på den tekniska utrustningen, nå ut till fler elever i fler stadsdelar genom exempelvis Tvåornas Kör, men också genom ett nytt projekt som ska starta igång nästa år - El Sistema.

5.2.6 Bra erfarenheter in i det nya projektet – El Sistema

I Sverige finns sedan två år tillbaka verksamheten El Sistema i Angered som ligger utanför Göteborg och chefen för Kulturskolan har varit där och tittat på hur verksamheten fungerar. Han är inspirerad av vad han har sett och vad de har åstadkommit. I Malmö startar El Sistema officiellt från och med hösten 2013 i områdena Kroksbäck och Holma, i stadsdelen Hyllie. Med redan i höst har de kommit igång med en försöksverksamhet i Kroksbäck, berättar chefen för Kulturskolan. Det är stort intresse och med långt fler elever än vad de hade hoppats på. Under hösten och även nästa år har Kulturskolan fått pengar för att vara ute i områdena och starta igång verksamheten. Chefen för Kulturskolan förklarar att det är genom att knyta an till områden, som i vanliga fall inte hittar till Kulturskolan, som El Sistema kan ge möjligheten till socialt utsatta barn att få tillgång ”det bästa som finns i livet - nämligen Kultur”.

På frågan om vilka erfarenheter de kan ta med sig från Tvåornas Kör in i arbetet med El Sistema svarar han ”Musikens egen sprängkraft”. I Tvåornas Kör har det varit tydligt hur mycket eleverna tycker om att få uppträda och det ska de få göra även i El Sistema. Det ska vara flera framträdanden, vilket bidrar till att eleverna också håller igång sitt övande, menar han. Med El Sistema verksamheten vill man dessutom uppnå vissa pedagogiska processer betonar han; att den sociala gemenskapen ska vara i centrum och att det ska löna sig för gruppen att arbeta mot samma mål.

Andreas, som idag arbetar med försöksverksamheten på Kroksbäck, berättar att kostnaden för eleverna att vara med är 100 kronor, vilket är betydligt billigare än den normala verksamheten på Kulturskolan. Kostnaden är låg för att inte avskräcka föräldrarna från att låta eleverna delta i verksamheten. Som projektledare för Tvåornas Kör och musiklärare generellt i grundskolan tar han med sig sina samlade erfarenheter. Han betonar att det är väldigt viktigt hur man kommunicerar med sin omgivning; både eleverna, personalen på skolan, föräldrarna och närområdet. Han säger att det är samma sak som hur Kulturskolan marknadsför sig. När de nu startar upp ett nytt projekt som ska utveckla sig till en ny verksamhet inom Kulturskolan, El Sistema, tycker han därför att man ska vara noga med grundarbetet: ”Vad man vill och Vart man ska”. Riktningen ska vara tydlig och ändrar gör de först när projektet är utvärderat och färdigt. Att ”Köra på sin linje, tro på den och sedan utvärdera den”.

5.3 Intervjuer med eleverna

Som jag förklarar inledningsvis, i resultatkapitlet, är rubrikerna nedan baserade på delfrågorna, som kommit till stånd genom analysarbetet. För att få en så bred bild som möjligt av vad Tvåornas Kör är för något har alla inblandade först fått frågan om de kan berätta vad de menar att Tvåornas Kör är för något och vad man gör.

5.3.1 Eleverna och upplevelsen av Tvåornas Kör

Som svar på frågan vad eleverna menar att Tvåornas Kör är för något berättar Sara och Elvira (R) så här om hur de tänker:

Det är när man går upp på en scen och sjunger med alla tvåor, det vi har lärt oss. (Sara, R)

Vi sjunger en låt som heter Tvåornas Kör. Lärare kommer hit och hjälper oss att träna. Sen får vi gå upp på en scen, som hon sa. (Elvira, R)

Anders och Lovisa från V säger så här:

Det är jättemånga tvåor. Man sjunger i en jättestor kör, speciella låtar. Det är inte låtar som man har hört tidigare eller som står i någon bok. (Anders, V)

Man övar alla låtar i klassrummet. Sedan kommer de och tittar medan vi sjunger, ibland. Till slut får man ställa upp och sjunga på Moriskan. (Lovisa, V)

För eleverna i båda grupper ligger fokus i beskrivningen på stor kör, att sjunga tillsammans med alla tvåor och hur viktigt det är att få stå på en scen; detta upplever majoriteten av eleverna som spännande men också ”läskigt” och ”pirrigt”. Bägge grupperna pratar också om själva processen; att klassen måste träna mycket för att bli duktig, besöken från lärarna (projektledarna) som ger tips och tränar med dem med hjälp av piano, för att de ska bli ännu bättre och till sist, när de har lärt sig allting perfekt, att de får åka till Folkets Park på en helgdag och uppträda på Moriskan tillsammans med alla andra tvåor.

5.3.2 Vad lär man sig av att vara med i Tvåornas Kör?

Ett gemensamt svar från båda grupperna är att de lärt sig många sånger och att sjunga. Eleverna från R berättar att de har sjungit sångerna på rasterna och kommit på egna rörelser. Emma förklarar:

Man lärde sig att sjunga. Vi hittade på egna rörelser till låtar. Exempelvis till Zvampen. (Emma, R)

Alla har också personliga referenser till vad de har lärt sig. Exempelvis att man inte ska börja gråta på scenen, att vända rösten till publiken och att man får acceptera att lära sig både bra och dåliga låtar. Elvira i R beskriver det med orden:

Jag lärde mig en massa låtar, som jag också kunde gå hem och sjunga för min syster. (Elvira, R)

Alla elever har mest positiva upplevelser av Tvåornas Kör. Det gäller allt från att stå på en scen och känna sig viktig till att få sjunga tillsammans med alla tvåor, visa upp sig för sina föräldrar, att ha blivit utvald till projektet och att ha fått hjälp av projektledarna – vilket de tycker gav dem självförtroende. Anders från V gör följande beskrivning:

Det var kul att sjunga. Jag har lärt lite mer att känna mig positiv. Innan har jag varit negativ. Nu är det kul att sjunga, tycker jag. (Anders, V)

En stor skillnad, i upplevelser, mellan grupperna och även individuellt är dock att ett par av eleverna i den ena gruppen har fått stå på stora scenen under en speciell konsert, som Tvåornas Kör gjorde på Malmöfestivalen (en konsert som inte var planerad från början), och att den andra gruppen inte fick denna chans. Eleverna från V är besvikna och tycker att projektledarna kunde ha valt ut en eller två från varje skola, medan en del av eleverna från R har ett väldigt starkt positivt minne av hur det kändes att stå på den stora scenen. Elvira från R beskriver det så här:

... att vi fick stå på den stora scenen, som om vi var jättepopulära. Vi fick världens chans. Det är kul, eftersom min lillasyster frågar mig hela tiden om hon också får vara med när hon blir större. (Elvira)

Eleverna från V beskriver att det var jobbigt med klasskompisar (enstaka pojkar) som störde och inte ville sjunga när de tränade själva i klassrummet, på grund av att de inte tyckte om låtarna. De förklarar att projektledarna som övade med dem fick göra paus och säga till dem som störde att alla måste sjunga. En av projektledarna upplevdes som sträng; under övningen innan konserten på Moriskan fick denne säga till en av de störande eleverna att han fick åka hem om han inte slutade bråka. Detta tyckte eleverna var pinsamt och tufft eftersom den störande elevens föräldrar satt i publiken och att han då kanske skulle få skäll av sina föräldrar, när han kom hem.

5.3.3. Hur ser det ut idag? Har projektet påverkat det fortsatta musicerandet?

Här kan elevernas uttalanden delas in i tre olika kategorier. I båda elevgrupperna fanns sedan tidigare barn som hade ett starkt musikintresse och här har projektet stärkt deras intresse ytterligare. Sedan fanns det elever som gärna ville spela och sjunga och stå på en scen; deras intresse har också stärkts. Slutligen fanns det elever som tidigare varken sjöng eller spelade instrument och majoriteten av dessa elever vill också börja spela och sjunga.

Om man jämför elevgrupperna är det eleverna från R som mest beskriver hur ofta och gärna de sjunger. På fritids sjunger de till exempel sånger i en föreställning, som de själva har satt samman. De berättar om hur de har ändrat texterna i låtarna från Tvåornas Kör och om att de också komponerar egna sånger.

Eleverna i båda grupperna berättar slutligen att deras föräldrar är glada och stolta över att de var med i Tvåornas Kör och ser det som en möjlighet, som inte fanns när de själva växte upp. Turan som går på skolan i R beskriver det enligt följande:

Min mamma tyckte det var bra. Nästa gång tycker hon att jag ska vara med i Talang eller något sådant. (Turan, R)

Flera av eleverna i båda grupperna upplever att de har talang och gärna vill utveckla den genom att spela instrument på Kulturskolan eller för lärare som finns på skolan. De har också stor lust att delta i nya projekt.

5.3.4 Har eleverna fått några nya kompisar från andra skolor genom Tvåornas Kör?

Alla stadsdelar i Malmö deltar i Tvåornas Kör. Eftersom eleverna träffas och sjunger tillsammans på konserten i Folkets Park frågar jag grupperna om de har fått några nya vänner från andra skolor. Det menar både eleverna från R och V att de inte fått. Eleverna från R upplever istället att elever från en grannskola i samma område, som också var med på konserten, retade deras klass. Turan försökte ta kontakt med en flicka från grannskolan, men blev avvisad:

Jag försökte prata med en tjej och frågade om vi skulle vara tillsammans på konserten. Men hon ville inte det och hon tyckte inte om vår skola. (Turan, R)

Eleverna från V vill gärna träffa nya vänner, men upplever det som svårt. Deras erfarenhet är att föräldrar då också måste vara inblandade och avtala med varandra. Så här säger exempelvis Maria:

Jag tycker så här. När jag var liten blev jag kompis med kille. Vi träffades i Folkets Park. När man blir kompis med någon på en speciell plats är det svårt att ses igen. Om inte föräldrarna har kontakt. (Maria, V)

Ett av de fyra målen med Tvåornas Kör är att eleverna i Malmö ska integreras med varandra och i första hand genom konserten på Moriskan. Att Integrationen kommer till stånd bekräftar både lärare och elever, men eleverna upplever att det inte finns möjlighet att träffa och lära känna elever från andra skolor, även om de gärna vill. Den enda möjligheten för det är på konserten på Moriskan och tiden och utrymmet är där alltför knapp.

5.4 Intervjuer med klasslärarna

Intervjuerna med klasslärarna följer samma mönster med delfrågorna som med intervjuerna med barnen. Den första frågan handlar också här om vad Tvåornas Kör är för något enligt klasslärarna.

5.4.1 Klasslärarna och upplevelsen av Tvåornas Kör

Klasslärarna har både praktiska och pedagogiska tankar kring vad projektet är för dem. Lisa (R) förklarar att det är Kulturskolan som driver projektet och att klassen hade tur som kom med. Helena (V) berättar om känslan av glädje, att skapa ”vi-känsla” och sången som står i centrum. Texterna uppfattar hon som bra och tilltalande, med både sociala och pedagogiska ansatser. Ett uttryck som återkommer genom intervjun med både Lisa och Helena är som ovan nämns, ”vi-känsla”, upplevelsen av gemenskap med projektet.

5.4.2 Hur upplevde lärarna genomförandet av Tvåornas Kör?

Professionellt, genomtänkt, positiva och kompetenta personer är superlativ som lärarna använder om hur de upplevde arbetet med projektet tillsammans med projektledarna.

Jag har själv inte musikkompetensen så jag blir glad när någon kommer in och tar över och bemöter barnen, som var helt fantastisk. (Lisa, R)

Som första moment i projektet träffades alla lärare på Kulturskolan tillsammans med projektledarna. De sjöng igenom sångerna och gjorde rörelserna och denna del tyckte både Lisa och Helena var en mycket bra start. Helena beskriver det så här:

Vi hade väldigt roligt tillsammans, vi lärare, eftersom vi också fick sjunga tillsammans och göra rörelser till musiken. Så jag kände mig verkligen taggad. Det här kommer att bli jätte roligt, tänkte jag. (Helena, V)

Efter denna ”kick-off” på Kulturskolan besökte projektledarna varje klass tre gånger under terminen. Sedan arbetade lärarna självständigt och både Lisa och Helena upplevde att de fick bra hjälpmedel för detta (cd-skiva, texter, noter och You Tube-klipp), vilket gjorde att det inte var särskilt svårt. Besöken av projektledarna beskriver båda två som trevliga. Lisa upplevde att både eleverna och projektledarna var glada och positiva när de övade sångerna. Helena har

samma upplevelse, men tillägger att en av projektledarna ibland kunde vara lite ”sträng” mot eleverna.

Beskrivelsen av ”vi-känsla” återkommer när Lisa pratar om sångerna. Texterna menar hon förmedlar den känslan. Helena berättar att alla eleverna tyckte om ”Du är det finaste” (Sång till friheten) medan sången ”Zwampen” inte tilltalade alla. I Lisas klass däremot upplevdes ”Du är det finaste” som svår. I en klass där alla har svenska som andra språk var det flera ord och begrepp i sången som lärarna fick arbeta extra mycket med att förklara. Båda menar att det har varit en bra blandning av sångerna och att de har använt dem i undervisningen både för språkutveckling och för den sociala gemenskapen - att sjunga tillsammans. Tidigare under hösten ville Helena höra de nio vokalerna och som svar sjöng eleverna sången ”Vokalgalen”. För Lisa, som annars inte sjunger så mycket, har sång i undervisningen inspirerat henne att använda andra sånger. Nu undervisar hon om kroppen och då sjunger de exempelvis sånger av Mora Träsk.

5.4.3 Lärarnas upplevelse av hur eleverna uppfattade Tvåornas Kör

Lärarna har lite olika uppfattningar om hur eleverna upplevde projektet. Lisa beskriver allmänt sin klass som harmonisk och med mycket framåtanda. Stämningen var, upplevde hon, hela tiden positiv och är fortfarande det när de pratar om Tvåornas Kör. Hon såg att eleverna var glada och tyckte om att röra sig till musiken. Ett tecken på det är, menar hon, att de fortfarande sjunger på sångerna. I Helenas klass var eleverna, liksom Helena själv, väldigt stolta och glada i början. Under mitten av terminen avtog intresset:

....sedan blev det lite tråkigt. Det tog lång tid. Jag sa att nu måste vi öva igen och barnen tyckte att nu kan vi ju det” (Helena, V).

Helena beskriver sin klass som lite svår och problematisk med många ”jag-barn” och lite gemenskapskänsla. Sångerna, menar hon, gjorde att en del av eleverna tappade lusten. Det var, liksom barnen (V) själva beskriver, ett par stycken i klassen som ofta protesterade när de skulle sjunga vissa sånger. Helena har följande beskrivning:

Sedan var det ”Zwampen”, som en del älskade och andra tyckte var tråkigt [...] Efter hand blev det lite tråkigt. Barn idag tröttnar ju och vill ha något nytt. (Helena, V)

Föräldrarnas ointresse för skolans projekt har också påverkat, menar Helena.

I båda klasserna upplevde lärarna att eleverna vill röra mer på sig. Utrymmet och platsen för det fanns i respektive klassrum, men på konserten på Moriskan blev utrymmet för trångt när alla elever skulle få plats på scenen.

5.4.4 Hur påverkas eleverna musikaliskt och socialt?

Ingen av lärarna vill göra en bedömning av det musikaliska. Båda säger dock att eleverna redan var väldigt intresserade av musik, men om det har blivit någon skillnad tycker de är svårt att säga. Den sociala påverkan som ett sådant här projekt medför är däremot lättare för dem att bedöma. De bekräftar båda att ur ett integrationsperspektiv (vilket är ett av Kulturskolans mål med projektet) mötte eleverna barn från andra stadsdelar på konserten, men däremot kan varken Helena eller Lisa märka att projektet har hjälpt eleverna att lära känna andra barn. Lisa (R) beskriver sina upplevelser av kontakten med andra skolor:

Nej, det var endast på Moriskan och på Stortorget som de träffade barn från andra skolor. Jag är både för och emot integrationsprojekt, som vi har haft tidigare. Samarbeta med andra skolor har förekommit, men det har inte riktigt fungerat. Det har varit projekt där man träffar varandra och ska göra saker tillsammans. Problemet har bland annat varit att det inte funnits tid för lärarna på de olika skolorna att träffa varandra. Kanske musiken hade enat barnen på ett annat sätt. Utvecklandet har varit bra för den här klassen, men samarbete eller utbyte med andra skolor har inte projektet. (Lisa, R)

Lisa bekräftar att hennes klass har stärkts socialt. Hon pratar om ”vi-känslan” igen och för att belysa detta säger hon att en flicka som är ny i klassen inte har denna referens av gemenskap från Tvåornas Kör, som de andra har. När eleverna i klassen har sjungit på sångerna har hon känt sig lite utanför. I tillägg har eleverna i denna klass fått sjunga upp flera av sångerna på skolavslutningen, vilket hon menar har stärkt deras självförtroende och betydelse på skolan.

Helena upplever en klass med svåra elever och menar att hon inte kan se någon skillnad i gemenskapen eller ”vi-känslan”. Hon vill därför gärna ha mer samarbete med andra klasser både på och utanför skolan, för att eleverna ska få träna sig socialt.

5.4.5 Har elevernas inställning till Kulturskolan påverkats, enligt lärarna?

Båda lärarna säger att flera av eleverna vill söka sig till Kulturskolan efter projektets slut. De menar att det är både föräldrar och elever som pratar om det. Å andra sidan märkte Lisa att intresset började växa fram redan i ”pröva på”, när Kulturskolan kommer ut och visar upp sig. Lisa säger också att hon vet att en del föräldrar inte har tid eller förmåga att söka sig till Kulturskolan, men förklarar inte närmare vad hon menar. Helena säger att på hennes skola finns det kulturundervisning (i regi av Kulturskolan) på eftermiddagarna och att en del av hennes elever nu är aktiva där.

5.4.6 Hur kan projektet utvecklas?

Båda lärarna har stor tro på projekt som innehåller musik och dans och som dessutom skapar social gemenskap (vi-känsla) och framtidsdrömmar. Det här och betoning på mer dans och rörelse hade projektet Tvåornas Kör kunnat bygga vidare på, menar både Lisa och Helena. Vidare säger Lisa (R) att rytmiken hänger ihop med ”inlärning”, vilket hon upplever stärker eleverna i hennes klass. Helena (V) önskar att hennes elever fick möta barn i andra klasser oftare. Gärna både i den egna skolan och andra skolor för att träna sig i sociala aktiviteter, genom att exempelvis skapa en teater- eller musikalföreställning tillsammans.

6. Diskussion

I följande kapitel diskuterar jag resultatet dels utifrån tidigare forskning och teorier, dels utifrån huvudfrågan i undersökningen; vilka erfarenheter informanterna har gjort i arbetet med Tvåornas Kör och vilka av erfarenheterna som kan användas vidare i El Sistema. Underrubrikerna i diskussionen utgår från frågorna i syftet: hur Tvåornas Kör fungerar pedagogiskt, socialt och musikaliskt, om elevernas spelvanor har förändrats, hur projektet kan utvecklas och till slut vilka erfarenheter Tvåornas Kör kan bidra med till El Sistema. Därefter innehåller kapitlet förslag på nya frågeställningar som har kommit fram under arbetet med undersökningen och som kan vara av intresse för vidare studier. Slutligen finns en avslutande reflektion.

6.1 Inledning

Överlag visar resultaten från undersökningen att informanternas erfarenheter av Tvåornas Kör är mycket positiv. Klasslärarna vill gärna ha fler kulturprojekt, som de menar utvecklar eleverna och berikar deras egen undervisning. Det här är också faktorer som Bamford (2009) menar höjer undervisningskvaliteten i skolan. Majoriteten av eleverna, som intervjuats, har sedan tidigare ett starkt musik- och kulturintresse och är därför förväntansfulla inför starten. Elevernas förväntan på vad som ska hända inger hopp, vilket enligt Vygotskijs (Strandberg, 2006) teorier är en motivationsfaktor för att utvecklas. Både lärare och elever känner dessutom en viss stolthet över att ha blivit utvalda. Här är Malmö Kulturskolas varumärke en bidragande faktor, vilket chefen för Kulturskolan betonar.

6.2 Pedagogiska verktyg hjälper eleverna

Möjligen kan man se en tendens att sångerna i Tvåornas kör är olika svåra eller lätta beroende på vilka elever man vänder sig till. I skolan som ligger i Rosengård (R) bekräftade läraren att man fick arbeta länge för att eleverna skulle lära sig texterna och förstå innebörden. En tolkning av det skulle kunna vara att sångerna för eleverna i R är en del av integrationsprocessen, men också ett lättisamt sätt att förbättra sina språkkunskaper, samtidigt som eleverna i skolan i Västra Innerstaden (V) inte blev tillräckligt utmanade. Lisa som undervisar i R bekräftar hur hon upplever sången som ett bra verktyg vid språkinläring. Enligt Helena, klasslärare i V,

tyckte eleverna däremot att sångerna blev lite tråkiga efter halva tiden. I samtal med eleverna i V kom det fram att enstaka pojkar i klassen inte gillade en del av sångerna, vilket enligt eleverna medförde att stämningen blev dålig. Möjligtvis kan detta vara en bidragande faktor till att det blev tråkigt.

För att utmana och arbeta vidare med sångerna kanske det istället behövs mer variation och svårighetsgrader. För att klara det behöver möjligtvis klasslärarna fler verktyg att arbeta med, något som Vygotskij menar gynnar kunskapsutvecklingen (Strandberg, 2006). Kompetensutvecklingsprojektet Puffimok (Nilsson, 2011), som har som mål att ge personalen nya metoder och arbetssätt för att få bredare kunskap kanske kan medverka härtill. Dessutom kanske projektledarna kan bidra med fler verktyg till klasslärarna för att bredda deras kunskap om hur man arbetar med sångerna.

Wrangsjö (1990) beskriver hur pojkar i åldern 8-10 år hellre drar sig undan om tillfället ges att sjunga i kör tillsammans med tjejer. Han menar att det kan ”stressa en begynnande manlig identitet” i förhållande till de mer psykologiskt utvecklade flickorna, men samtidigt säger han att det också kan bero på ”inlärda könsrollsmönster”. Vygotskij (2006) beskriver hur eleven kan uppleva intellektuellt ”kvalitativa språng” i mötet mellan aktivitet och språk, vilket kan förmodas ske när eleverna lär sig sångerna i både V och R. Å andra sidan beskriver Vygotskij också hur nivån på hur man lär sig något skiljer sig mellan elever; ”relation till och uppfattning om sig själv och världen” (Strandberg, 2006, s. 137), som är under utveckling hela tiden.

Genom att lägga ut alla låtar i Tvåornas Kör på YouTube har eleverna fått ett viktigt verktyg för att lära sig musiken och rörelserna, vilket bekräftas av lärarna. Användandet av YouTube anser projektledarna vara en nyckel till elevernas lärande av låtarna. Att det verkligen förhåller sig så kan man också se på antalet visningar av låtarna på YouTube (YouTube, n.d). Ett kreativt förhållningssätt till lärandet och användandet av ny teknik i undervisningen betonar både undersökningen The Wow Factor (Bamford, 2009) och fortbildningsprojektet Puffimok (Nilsson, 2011)

6.3 Samarbete och inkludering förbättrar elevernas sociala miljö

Andreas, en av projektledarna för Tvåornas Kör, menar att det är viktigt att eleverna känner sig delaktiga i något och där fyller Tvåornas Kör en vital funktion. Salonen (2012) konstaterar i sin rapport för Malmökommissionen att en av de viktigaste komponenterna för att komma till rätta med segregation och utanförskap i Malmö är att skapa en handlingsplan för ”inkluderande stadsutveckling”. På konserten i Folkets Park integreras barn från olika delar av Malmö med varandra, vilket jag tycker till viss del korresponderar med vad rapporten för Malmökommissionen förespråkar.

Eleverna säger att de gärna vill träffa nya kompisar som också sjunger med Tvåornas Kör, men att det inte fungerar. En av eleverna beskriver att föräldrarna måste ha kontakt med varandra om man vill träffa nya kompisar utanför skolan. Hur skulle Tvåornas Kör kunna utvecklas så att det blir enklare för eleverna att få nya vänner, som går på skolor i andra stadsdelar? Lisa (R) upplever att det sociala samspelet har stärkt ”vi-känslan” i hennes klass, men inte att det varit någon integration med andra stadsdelar. Hon förklarar vidare att det förekommit samarbeten (integrationsprojekt) med skolor i andra stadsdelar tidigare, med målet att eleverna ska träffa varandra och samarbeta, men att det inte har fungerat så bra. Hon tror dock att musikprojekt kanske har möjligheten att göra det. Helena (V) menar att ”vi-känslan” inte hade infunnit sig i hennes klass. Hon efterlyser fler sociala projekt där eleverna under en längre period får möjlighet att samarbeta med andra elever än de i klassen. I hennes klass är eleverna väldigt inriktade på ett fåtal kompisar och går sällan utanför sitt eget revir. Hon menade att det skulle vara bra att bryta det mönstret ibland för att öppna upp och vidga elevernas perspektiv.

Att vidga elevernas perspektiv är något som efterlyses i flera av de skolor som chefen för Kulturskolan varit i kontakt med. Jag tolkar innebörden av ”vidga elevernas perspektiv” som att ge en kulturell upplevelse som eleverna i vanliga fall inte möter i sin vardag. Jag upplever att bägge lärarna i min undersökning vill ha fler långsiktiga projekt, som kan ge eleverna nya intryck och utveckla kunskaper som de inte får genom den vanliga skolan. Bamfords (2009) resultat visar att positivt estetiskt lärande, långsiktiga samarbetsprojekt med institutioner utanför skolan och ett inkluderande förhållningssätt, som tar till vara alla elever, är bra för elevers lärande i andra ämnen.

Jag tycker man kan konstatera att det sociala samspelet och att alla elever är lika delaktiga är viktigt för Tvåornas Kör. Socialt samspel och interaktion när man lär sig något är grundpelare inom Vygotskijs teorier och El Sistemas filosofi. Ett av huvudmålen med Tvåornas Kör är att integrera barn och föräldrar från Malmös stadsdelar. Lärarna upplever dock inte att projektet har något integrationsmål. Om möjligheten och tiden för eleverna, föräldrarna och även lärarna att lära känna varandra hade funnits kanske det blivit mer av ett integrationsprojekt.

6.4 Tvåornas Kör har en stark musikaliskt påverkan

När jag bad klasslärarna bedöma hur eleverna hade utvecklats musikaliskt av Tvåornas kör ville eller kunde de inte svara på det. Min tolkning är att de inte ansåg sig ha kompetensen för att avgöra det. En annan fråga som jag ställde handlar om huruvida klasslärarna upplevde att elevernas inställning till Malmö Kulturskola har påverkats och därmed intresset att spela och sjunga – förändrade spelvanor. Här svarar lärarna att de märker ett ökat intresse bland föräldrar och elever efter konserten och även under dagtid, i skolan. Både föräldrar och elever pratar om möjligheterna för eleverna att söka sig till Kulturskolan. Helena (V) berättar att ett par av hennes elever, efter projektets slut, har börjat på Kulturskolans verksamhet. Lisa (R) berättar hur eleverna sjunger mycket mer under dagarna och även hur hon själv gärna använder sig av sånger i undervisningen. Eleverna själva vill alla spela och sjunga mer. En del spelar redan och vill gärna spela fler instrument, andra har börjat spela efter Tvåornas Kör och för resterande elever har intresset nyligen kommit igång. På Kulturskolan märker man att antalet elever, som söker till ämneskurserna, har ökat. Även om lärarna inte vill avgöra om Tvåornas Kör har påverkat eleverna musikaliskt så är ändå min tolkning att det har den. Elevernas och föräldrarnas ökade intresse för att spela och sjunga anser jag är bevis för det.

Ett av de fyra målen med Tvåornas Kör är att träffa elevernas föräldrar, som är de som bestämmer över elevens aktiviteter. Wrangsjö (1990) tar upp samarbete med familjen, som en viktig parameter vid körsjungande för barn. Det är föräldrarna som styr logistiken i familjen och de som känner barnet bäst och därför är denna kontakt väldigt viktig för körledaren. Klasslärarna bekräftar att föräldrarna, efter konserten, aktivt tar kontakt med Kulturskolan och gärna vill att eleverna ska börja spela och sjunga. I det här sammanhanget tolkar jag det som att Kulturskolan når målet med att skapa kontakt med föräldrarna, till skillnad från ”prova på

verksamheten” där Kulturskolan inte träffar föräldrarna. I förordet till utvärderingen Puffimok (Nilsson, 2011) beskriver Skoglund att utbudet av fritidsaktiviteter, för barn och ungdomar, idag är större än någonsin. Kulturskolan konkurrerar med andra idrotts- och kulturaktiviteter och ur den synvinkeln, menar jag, är Tvåornas Kör viktig. Eleverna får genom verksamheten musikaliska erfarenheter och möjlighet att framträda, vilket kan få positiv inverkan för resten av livet.

I Tvåornas Kör är det musiken som är det sammanhållande kittet, som får barnen att sjunga, spela och röra sig tillsammans. Eleverna kan skapa egna associationer till sin person genom texten, spelandet, musiken och rörelserna, men det skapas också gemenskap genom det samspel som sker i stunden. Den sociala gemenskapen som kan uppstå genom körsjungande skapar ett välbefinnande, vilket en studie gjord av Theorell (2011) visar. Undersökningen visar att hormonet Oxytocin ökar i blodet efter att man har sjungit, vilket har en lugnande och smärtlämpande effekt. Genom arbetet med rörelser, text och musik får eleverna, menar jag, dessutom tillgång till flera inlärningsstilar - visuellt, auditivt och kinetiskt. Användandet av YouTube gör att eleverna sedan får ett enkelt verktyg att ta till sig sångerna, som de kan arbeta med även utanför skolan, vilket både lärarna och projektledarna bekräftar.

Jag reflekterar över att det verkligen finns ett uppdämt behov hos eleverna av att få spela och sjunga och framförallt av att få stå på en scen och framträda, vilket både klasslärare och chefen för Kulturskolan nämner i resultatet. Bamford (2009) har i sin undersökning kommit fram till att aktivt samarbete med institutioner eller professionella utanför skolan och offentliga framföranden verkar positivt för elever och bidrar till en hög kvalitativ estetisk undervisning. Jag tycker min undersökning visar att musikprojekt med målet att elever själva ska få vara aktiva och stå på en scen har en motiverande drivkraft för dem. De känner sig som stjärnor och får uppmärksamhet av stolta föräldrar, syskon och kompisar. Att bli sedd och känna sig viktig pratar både Wrangsjö (1990) och Antonovsky (2005) om. En väsentlig faktor här, som jag tolkar det, är att de får vara del av ett större sammanhang, vilket bidrar till att de vidgar sina vyer och växer som människor, vilket bekräftas av Antonovsky (2005) och Angelin och Salonen (2012). Vetskapen att få vara med i Tvåornas Kör, redan innan projektet sätter igång, upplevs som spännande av både elever och lärare. Att en del av eleverna sedan är besvikna för att de inte får stå på stora scenen under Malmöfestivalen tolkar jag som ett ytterligare tecken på lusten av att få stå på scen och visa upp sig.

6.5 Utveckling av fler samarbetsprojekt med rörelse och musik

Alla intervjuade elever upplever det som trångt på konserten och skulle gärna vilja göra mer och större rörelser, men på konserten finns det inte plats för det. Klassen i R blir till och med inspirerade att utveckla sina egna rörelser. Båda lärarna har stor tro på projekt som innehåller musik och dans och som dessutom skapar social gemenskap (vi-känsla) och framtidsdrömmar. Det här och betoning på mer dans och rörelse hade projektet Tvåornas Kör kunnat bygga vidare på, menar både Lisa och Helena. Med färre elever under varje konsert skulle detta kanske vara genomförbart, vilket i så fall skulle betyda fler arbetstimmar för Kulturskolans lärare. Jag reflekterar än en gång över elevernas lust att bli sedda och möjligheten att få visa upp sig, vilket hänger samman med Antonovskys (2005) begrepp ”känsla av sammanhang” – meningsfullhet och att känna sig betydelsefull. Projektet Tvåornas Kör ger ur den synvinkeln positiva förstärkningar till eleverna genom att de får lära sig nya sånger, att de får arbeta med två kompetenta projektledare (pedagoger) som vill göra alla eleverna delaktiga, att de får stå på en riktig scen med ljus och orkester och motta applåder och beröm från föräldrar som kommer och lyssnar et cetera. Behovet att bli sedd och få positiva förstärkningar är, menar jag, grundläggande för en bra uppväxt.

6.6 En möjliggörande chef

En viktig framgångsfaktor för Tvåornas Kör är den korta vägen mellan idé och handling. Med andra ord - snabba beslutsvägar. Bamford (2009) betonar bland annat flexibla skolstrukturer och samarbete för att uppnå hög estetisk kvalitet i undervisningen. Andreas, å ena sidan, presenterade en tydlig idé utifrån hans eget arbetssätt med barn och kopplade den till Kulturskolans intention att nå ut till fler stadsdelar och dessutom låta eleverna själva få vara aktiva. Chefen för Kulturskolan, å andra sidan, var flexibel och såg snabbt vilka möjligheter och vinster projektet kunde ge tillbaka till Kulturskolans verksamhet och försökte snabbt se lösningar. Enligt chefen för Kulturskolan hade också revisionsrapporten från Malmö stad (2010), som kritiserade Kulturskolan för att inte nå ut till alla stadsdelar, inverkan på beslutet. Det bör vara en stark motivationsfaktor och stärka känslan av medbestämmande att som personal få vara med och känna att man kan utveckla verksamheten. Enligt chefen för Kulturskolan är det dessutom viktigt med personal som sköter det administrativa arbetet själva, vilket är fallet med projektledarna i Tvåornas Kör. I intervjun vidareutvecklas inte detta resonemang, men kompetensutvecklings-projektet Puffimok har bland annat erbjudit sina deltagare att genomgå

projektledarkurser för att bredda sina kunskaper, vilket i så fall ligger väl i linje med vad chefen för Kulturskolan tycker är kunskaper som personalen har nytta av.

Som en bieffekt av Tvåornas Kör berättar projektledarna om hur de upplever att sammanhållningen har blivit bättre på Kulturskolan. På konserten på Moriskan i Folkets Park spelar lärarna tillsammans och inför varandra vilket har gjort att de har kommit närmare varandra. Kan-ske kan sammanhållningen ge upphov till nya spännande projekt på Kulturskolan?

6.7 El Sistema – möjligheten att få stå på scen och även bredda elevunderlaget

El Sistema Malmö ska under hösten 2013 sätta igång sin verksamhet i områdena Kroksbäck och Holma, i stadsdelen Hyllie. Det är en målriktad satsning och på samma sätt som i Göteborg och den ursprungliga verksamheten i Venezuela är syftet; att genom musikens kraft hjälpa barn som bor i socialt utsatta områden att växa upp till ansvarstagande människor (Maczny & Stormeier, 2009). Hur verksamheten utvecklar sig är ännu ett oskrivet kort, men chefen för Kulturskolan menar att den starka lusten hos eleverna att få stå på scen i Tvåornas Kör kommer att påverka arbetet med El Sistema. Att som elev regelbundet få visa upp sig på konserter och uppvisningar är också en av El Sistemas grundpelare (Stiftelsen El Sistema, 2012). Chefen för Kulturskolan säger att med flera konserter och uppvisningar sporrar även motivationen att öva. Att spela mycket och ofta är framgångsfaktorer för El Sistema i Göteborg (Dymèn, 2012). Enligt min tolkning är frekvent undervisning och spelande på ett instrument bra för barn i allmänhet som vill växa som individer.

Chefen för Kulturskolan berättar att Kulturskolan i Malmö har märkt av ett vikande elevunderlag sedan 25 år tillbaka. Chefen för Kulturskolans förklaring är att det kanske beror på att blockflöjten inte längre är en obligatorisk verksamhet, vilket också har bidragit till färre sökande till andra instrument. En annan förklaring är kanske att barn och ungdomar idag har fler aktiviteter att välja mellan och att konkurrensen därmed är större, som Skoglund (Nilsson, 2011) påpekar. Konkurrensen påverkar i sin tur fördelningen av kommunens pengar till stadens kulturinstitutioner vilket gör att man, som chefen för Kulturskolan säger ”måste hänga med i utvecklingen”. Bamfords (2009) rekommendationer, som bland annat betonar samarbete mellan den statliga skolan och estetiska institutioner/organisationer och offentliga framträ-

danden (se punkt 3.2) och Skoglunds (Nilsson, 2011) strategier som bland annat vill utveckla och förändra Kulturskolans innehåll och arbetssätt (se punkt 3.1), verkar samtidigt ha vunnit mark både inom grundskolan och Kulturskolan enligt min studie. Skolorna vill gärna ha fler sociala kulturprojekt för att vidga elevernas perspektiv och bruket av estetiska lärometoder används gärna av lärarna. Tvåornas Kör har som mål att göra alla i klassen delaktiga, vilket både El Sistema och Bamford betonar, och de använder sig framgångsrikt av nya tekniker som läromedel, som exempelvis YouTube.

Mycket talar för att El Sistema i Malmö ett bra sätt för Kulturskolan att återvinna terräng och öka sin betydelse för barns aktiviteter. Men det är många bitar som ska falla på plats innan det fungerar. Vid uppstarten av en ny verksamhet menar Andreas (Projektledare) att det är viktigt hur Kulturskolan kommunicerar med sin omgivning; föräldrar, elever, personalen på skolor och närområdet. Sarnier (2003) pekar på ett antal faktorer som kan avgöra om man lyckas eller inte med rekrytering till kulturskolor med låg andel barn av utländsk härkomst; hur information till föreningar med invandrare fungerar, hur samverkan och kommunikation mellan olika verksamheter inom kommunen där invandrare är delaktiga fungerar och en medvetenhet om att skillnaden mellan olika nationaliteter och kulturer ofta är väldigt stora i invandrartäta områden. Grafström (2007) pekar i sin undersökning också på hur avgiften kan påverka sammansättningen av elever på en Kulturskola. Undersökning visar att sloandet av avgifter har gjort att mångfalden breddats inom Kulturskolan. Andreas (projektledare) berättar att kostnaden för att delta i El Sistema kommer att vara hundra kronor. Den låga kostnaden är satt för att inte avskräcka föräldrar från att låta sina barn delta.

Genom målmedvetet arbete kan nya talanger och förebilder (Stiftelsen El Sistema, 2012) skapas i stadsdelar, som på grund av ekonomi och bakgrund, vanligtvis inte söker sig till Kulturskolan (Hofvander Trulsson, 2004). Här tycker jag man kan dra paralleller till fotbollen och Rosengård, som genom Zlatan, har gett barn och ungdomar i stadsdelen Rosengård en förebild att sträva efter.

6.8 Rekommendationer

Eftersom min studie visar att Tvåornas Kör påverkar elevers musicerande och inställning till Kulturskolan positivt skulle det vara intressant att göra en jämförande undersökning med

andra fritidsaktiviteter. Hur ökar elevernas musicerande i jämförelse med det stora utbudet av andra fritidsaktiviteter som finns idag (Nilsson, 2011), efter att ha deltagit i Tvåornas Kör?

Hofvander Trulsson (2004) skriver om snedfördelning mellan könen som spelar på Kulturskolan. Det är fler flickor än pojkar och denna aspekt skulle också vara intressant att undersöka vidare med utgångspunkt från Tvåornas Kör.

Det skulle även vara intressant med fler informanter, för att få in fler svar och tankar kring vad Tvåornas Kör har för effekter. Föräldrarna till barnen skulle där kunna ge undersökningen ytterligare en dimension. Dessutom vore det spännande att intervjua politiker inom olika ansvarsområden, som kultur, sociala frågor och samhällsbyggnad; de som är med och bestämmer hur pengarna fördelas. Det skulle kunna ge ett bredare perspektiv och kanske också göra denna typ av undersökning mer transparent och möjligen lättare att generalisera.

En annan intressant studie vore att se hur andra städer i Sverige, Europa eller världen, med samma invandrarproblematik som i Malmö, har arbetat med kultur och att skapa mötesplatser.

6.9 Avslutande reflektioner

Jag anser mig ha fått svar på huvudfrågan i undersökningen: vilka erfarenheter som informanterna gjort i arbetet med Tvåornas Kör och hur erfarenheterna kan användas i det nya projektet El Sistema. Jag tycker undersökningen visar att Tvåornas Kör har en viktig roll att spela, både för Kulturskolan, lärarna, Malmös tvåor och El Sistema. Även om Tvåornas kör redan idag fungerar väl visar diskussionen att det finns delar som kan utvecklas, för att verksamheten ska bli ännu bättre. Jag menar också, liksom deltagarna i projektet, att kulturprojekt av inkluderande och interagerande karaktär har en mycket viktig roll att spela för barn som växer upp. Det visar även forskningen, som jag använder mig av i kapitel 3 (Bamford, 2009; Salonen, 2012; Maczny & Stormeier, 2009).

Jag tror på Malmö, som också är titeln på en av sångerna i Tvåornas Kör. Jag tror också att musik och kultur generellt har en viktig funktion att spela för att ena och föra samman människor. Som jag skriver i inledningen kan musik också vara ett medel som ger barn möjlighet att drömma sig bort och få utlopp för sina känslor. Tvåornas Kör är en verksamhet där det här har hittat sin plats. Jag tror det finns mer att hämta ur samma källa och att man med gemensamma

kreativa krafter kan skapa fler intressanta musik- och kulturprojekt, som bidrar till Malmös positiva utveckling.

Referenser

Antonovsky, A. (2005). *Hälsans mysterium*. Stockholm: Natur och Kultur.

Bamford, A. (2009). *The Wow Factor* (second edition). Münster: Waxmann Verlag.

Bryman, A. (2002). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber.

Dymèn, I. (2012). *El Sistema: Ett musikaliskt arbetssätt utöver det vanliga?* Lärarexamensarbete, Karlstads universitet, Musikhögskolan Ingesund.

Grafström, M. (2007). *Kulturskolan - "en skola för alla?"*. En studie om Kulturskolans tillgänglighet med fokus på avgiftsfrihet. Kandidatuppsats, Lunds universitet, Musikhögskolan i Malmö.

Hofvander Trulsson, Y. (2004). *Kulturskolan i integrationens kraftfält*. Magisteruppsats, Lunds universitet, Musikhögskolan i Malmö.

Hofvander Trulsson, Y. (2010). *Musikaliskt lärande som social rekonstruktion*. Doktorsavhandling, Lunds universitet, Musikhögskolan i Malmö.

Kvale, S. & Brinkman, S. (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun* (2 uppl.). Lund: Studentlitteratur.

Nilsson, S. (2011). *Sikta högt - Trettiofyra musik- och kulturskolor i förvandling*. Malmö: Polyvalent AB.

Patel, R. & Davidson, B. (2003). *Forskningsmetodikens grunder*. Lund: Studentlitteratur.

Rienecker, L. & Stray Jørgensen, P. (2006). *Att skriva en bra uppsats* (2. uppl.). Stockholm: Liber.

Sarner, C. (2003). *Internationell dans- och musikskola - Lärjedalens Kulturskola*. Göteborg: Självutvärdering 2000-2003.

Strandberg, L. (2006). *Vygotskij i praktiken: Bland plugghästar och fusklappar*. Stockholm: Norstedts.

Theorell, T. (2011). Medicinska samband mellan körsång och hälsa. I Fagius, G. & Ekman Frisk, L. (Red.), *Körsång påverkar*. Visby: Wessmans Musikförlag AB.

Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Vetenskapsrådet: Elanders Gotab.

Wrangsjö, B. (2007) Samspelet i barnkören. I Fagius, G & Larsson, E-K (Red.), *Barn i Kör*. Stockholm: Verbum Förlag.

Elektroniska referenser

Angelin, A. & Salonen, T. (2012). *Lokala handlingsstrategier mot barnfattigdom*. Diskussionsunderlag framtaget för Kommissionen för ett socialt hållbart Malmö. Hämtat 2012-12-13 från:<http://www.malmo.se/download/18.d8bc6b31373089f7d9800018745/AngelinHjortSalonen.pdf>

Malmö Stad (2010). *Malmöbor med utländsk bakgrund*. Hämtat 2012-11-13 från:<http://malmo.se/download/18.72bfc4c412fc1476e02800045803/Malm%C3%B6bor+f%C3%B6dda+i+utlandet.pdf>.

Malmö Stad, revisionskontoret (2010). *Granskningsrapport - styrning och uppföljning av verksamheten vid kulturskolan*. Hämtat 2012-12-15 från:<http://www.malmo.se/download/18.6e0fe7e512c888cbc528000416/RAPP+Kulturskolan.pdf>

Nationalencyklopedin [NE]. (2012). *Vetenskap*. Hämtat 2012-10-22 från:<http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/enkel/vetenskap>.

Salonen, T (2012). *Befolkningsrörelser, försörjningsvillkor och bostadssegregation - en sociodynamisk analys av Malmö*. Diskussionsunderlag framtaget för Kommissionen för ett socialt hållbart Malmö. Hämtat 2012-12-13

från:http://www.malmo.se/download/18.d8bc6b31373089f7d9800059627/Det+dolda+Malmö_Tapio+Salonen_Malmökommissionen_final.pdf

Statens folkhälsoinstitut (2012). *Barnfattigdomsindex efter region, år och resultat*. Hämtat 2012-10-28 från: <http://app.fhi.se/PXwebFHI/dialog/Saveshow.asp>

Stiftelsen El Sistema (2012). *Starten i Sverige*. Hämtat 2012-12-20 från: http://www.elsistema.se/?page_id=32

Stiftelsen El Sistema (2012). *Pedagogisk förhållningssätt*. Hämtat 2012-12-20 från: http://www.elsistema.se/?page_id=214

YouTube (n.d). *Tvornaskor*. Hämtat 2013-01-13 från: <http://www.youtube.com/user/Tvaornaskor/videos?view=1>

Övriga referenser

Smaczny, P. & Stodtmeir, M. (2009). *EL SISTEMA Music to change life* [dvd]. EuroArts Music International GmbH.

Bilagor

Bilaga 1.

Till lärare för elever påskolan,

Joakim Klüft heter jag och är utbildad sångare på musikhögskolan i Göteborg och Berlin. Just nu håller jag på att avsluta lärarexamen på Musikhögskolan i Malmö. Under hösten skriver jag mitt examensarbete som leder fram till lärarexamen i januari 2013.

Uppsatsen ska handla om Tvåornas kör. Dels vilka allmänna erfarenheter man har gjort av tvåornas kör, men också vilken inverkan kören har haft på elevernas sociala och musikaliska utveckling i olika delar i Malmö. Dessutom om elevernas relation till Kulturskolan har förändrats och om projektet har påverkat elevernas vardag på något sätt - i skolan eller på fritiden?

I min studie av tvåornas kör ingår att göra intervjuer med olika inblandade i projektet. Jag vill därför genomföra en intervju med dig och 3-4 elever, som deltog i tvåornas kör under vårterminen 2012. Intervjutiden med barnen beräknas till ca. 20 minuter och kommer att spelas in med mikrofon. Det är endast jag och eventuellt min handledare som kommer att lyssna på inspelningen. När uppsatsen är klar raderas inspelningen. Alla barnen är anonyma och namnen fingeras vid eventuell användning av något uttalande i uppsatsen.

För att kunna genomföra intervjun och spela in den, behöver jag lärares godkännande och därför ber jag er skriva under denna blankett och returnera till mig snarast möjligt. Notera att intervjun är helt frivillig och man kan avbryta sin medverkan när som helst.

Tack på förhand för ert bidrag till denna undersökning. Hör gärna av er om ni har några frågor.

Vänliga hälsningar

Joakim Klüft

Mail: joakim.kluft.049@student.lu.se

Mobil: 0732559033

Jag godkänner att utvalda barn i min klass deltar i studien

ort och datum: _____

underskrift: _____

namnförtydligande: _____

Bilaga 2.

Intervjufrågor - barnen

1. Vi låtsas att jag inte vet vad tvåornas kör är för något. Hur skulle ni då förklara för mig vad det är? Vad gjorde ni för något?
2. Tycker ni om att sjunga?
3. Hur upplevde ni det att det var att sjunga och röra sig med tvåornas kör?
4. Lärde ni er något i tvåornas kör?
5. Vad var roligaste med tvåornas kör?
6. Vad var det tråkigaste/jobbigaste/inte roligt med tvåornas kör?
7. Hur kändes det när ni övade med körledarna?
8. Hur är det med sjungandet idag? sjunger du mer idag än innan ni började med Tvåornas Kör? om nej, varför inte? om ja, skulle du vilja lära dig sjunga bättre?
9. Vad skulle du då vilja sjunga?
10. Är det någon av er som spelar ett instrument? Om ja, när började du med det? Tänker du fortsätta?
11. På konserten ni hade på Moriskan i folkets park så presenterades olika instrument, eller hur? Är det någon av er som blev intresserad av att börja spela ett instrument vid den konserten? vilket instrument då? om nej, varför vill du inte det?
12. Fick ni nya kompisar från de andra skolorna som var med?
13. Vad tyckte din familj om att ni var med i tvåornas kör?
14. Vad tycker ni är det allra bästa med att hålla på med musik?

Intervjufrågor - chefen för Kulturskolan

1. Kan du berätta kort om vem du är?
2. Kan du berätta kort om Kulturskolan i Malmö? Uppgift? Storlek? Skiljer den sig från andra kulturskolor i landet?
3. Sedan höstterminen 2011 löper projektet Tvåornas Kör i regi av Kulturskolan. Kan du berätta lite om bakgrunden, intention, hur ni kom igång. Sökte ni extra pengar?
4. I telefonsamtal med dig inför denna intervju frågade jag efter om det finns en projektplan för tvåornas kör. Som jag förstod det menade du då att det inte skrivits så mycket eftersom det istället har varit viktigare att komma igång med projektet. Jag tycker det låter som ett öppet och kreativt arbetsklimat. Det vill säga att lärarna på ett enkelt och snabbt sätt kan förverkliga idéer och tankar. Kan du berätta något kort om detta eftersom jag tycker det är relevant för hur tvåornas kör körde igång?
5. Hur upplevde du första året med tvåornas kör? Positivt och negativt? Vilka erfarenheter har du tagit med dig till årets projekt?
6. Varför är det viktigt med projekt som Tvåornas Kör? Varför är musik och kultur viktigt för barn?
7. Upplever du att Tvåornas Kör på något sätt har påverkat kulturskolans övriga arbete?
8. Har ni utvärderat projektet tillsammans med skolorna?
9. Har du märkt att antalet sökande till Kulturskolan har ökat från stadsdelar i Malmö som vanligtvis inte söker?
10. Kulturskolan har fått pengar från kulturnämnden för att sätta igång El sistema i Malmö från hösten 2013. Finns det några viktiga lärdomar som ni tar med er från Tvåornas Kör in i arbetet med El sistema?
11. El sistema i Angered har som mål att bland annat nå elever som i vanliga fall inte uppsöker kulturskolan. Har kulturskolan i Malmö samma tankar och idéer som El sistema i Angered?
12. Som jag har förstått det har ni kommit igång med en sort introduktion av El sistema på Kroksbäcksskolan. Hur går det?
13. Genom kompetensutvecklings-projektet Puffimok försöker kulturskolor i Mellansverige utveckla sina lärare och administrativ personal. Bland annat genom ökad tillgänglighet för barn med funktionshinder, genom att nå barn som hindras av kulturella, sociala- och ekonomiska skäl, genom breddning av yrkesrollen, ökad användning av IT när man undervisar, förbättrad och utvecklad kvalitet i undervisningen och genom att stärka kulturskolans roll i samhället. Hur förhåller sig Malmö kulturskola till denna typ av förändring?
14. Vilka övriga strategier har kulturskolan Malmö inför framtiden?

Bilaga 4.

Intervjufrågor – projektledare

1. Sedan mer än ett år tillbaka har ni jobbat med Tvåornas Kör. Jag vill gärna veta bakgrunden (intentionen?) till varför projektet satte igång och hur ni gick till väga? (drivkraften?)
2. Gjorde ni någon projektplan? Sökte ni pengar? Utrymme i er ordinarie tjänst? Vem kontakta- de skolor och förberedde marknadsföring? Hur valde ni ut musiken/repertoaren? Har ni tittat på liknande projekt som genomförts tidigare?
3. Hur upplevde ni genomförandet av projektet?
4. Kontakten med lärare och elever? Stöd från kulturskolan?
5. Vilka erfarenheter har ni tagit med er från första året med Tvåornas Kör?
6. Hur beskriver ni vad som har fungerat bra? Hur vidareutvecklar man det?
7. Vad har fungerat mindre bra? Hur gör man med de erfarenheter?
8. Har ni gjort någon utvärdering med skolorna?
9. Hur uppfattar ni er egen roll i projektet? I kontakt med barnen?
10. Hur tror ni att barnen har upplevt det hela? Då tänker jag på barnens musikaliska och sociala utveckling
11. Hur ser det ut med Tvåornas Kör det kommande året?
12. Vilka erfarenheter kan ni ta med er från Tvåornas Kör när Malmö kulturskola ska införa El Sistema nästa år?
13. Finns det någon plan för hur El Sistema ska introduceras och utvecklas i Malmö?
14. Finns det något som ni vill tillägga?

Bilaga 5.

Intervjufrågor – lärare

1. Kan du berätta lite om dig själv? Som till exempel bakgrund, utbildning, tidigare och nuvarande arbete.
2. Kan du berätta kort om vilken typ av skola detta är? Storlek, inriktning (om det finns någon) etc.
3. Kan du berätta om vad tvåornas kör är för något, enligt din mening?
4. Hur upplevde du genomförandet av tvåornas kör? kontakten med ansvariga, lokaler, övning med körledarna, övning själva etc.
5. Hur fungerade låtarna som var med i projektet?
6. Hur tror du att barnen upplevde projektet?
7. Upplever du att tvåornas kör på något sätt har påverkat barnen i skolan? Och i vardagen?
8. Tror du att det har haft inverkan på deras musikaliska utveckling? Kan du märka om de har de blivit mer intresserade av musik.
9. Tror du barnens inställning till Malmö kulturskola har påverkats?
10. Vilken roll hade du i projektet? eller hur uppfattade du din egen roll i projektet?
11. Om du fick önska dig ett framtida projekt, i regi av kulturskolan, hur skulle det se ut?
12. Är det något övrigt du vill tillägga?